

IV

(Tájékoztatások)

AZ EURÓPAI UNIÓ INTÉZMÉNYEITŐL ÉS
SZERVEITŐL SZÁRMAZÓ TÁJÉKOZTATÁSOK

SZÁMVEVŐSZÉK

4/2007. sz. KÜLÖNJELENTÉS

az export-visszatérítési kérelemmel érintett szállítmányok fizikai és
kicserélési ellenőrzéseiről, a Bizottság válaszaival együtt

(az EK-Szerződés 248. cikke (4) bekezdésének második albekezdése alapján)

(2007/C 252/01)

TARTALOMJEGYZÉK

	Bekezdés	Oldal
ÖSSZEFOGLALÓ	I–VII	3
BEVEZETÉS	1–9	4
Mit nevezünk export-visszatérítésnek?	1	4
Milyen összegeket tesznek ki az export-visszatérítési támogatások?	2–3	4
Mit nevezünk fizikai, illetve kicserélési ellenőrzésnek?	4–6	5
Az ellenőrzés hatóköre és az ellenőrzési megközelítés	7–9	5
ÉSZREVÉTELEK	10–52	6
A rendelkezésekben előírt módon hajtják-e végre a tagállamok a fizikai és kicserélési ellenőrzéseket az export-visszatérítési kérelemmel érintett szállítmányoknál?	10–42	6
Az elvégzett fizikai ellenőrzések száma és a kiválasztás módja	10–18	6
Az elvégzett ellenőrzések költségei	19–21	9
Előzetes értesítés az ellenőrzésekről	22–23	10
Magas export-visszatérítési értékeket képviselő ömlesztett szállítmányok	24	10
A szállítóeszközök vámzárral történő ellátása és a kicserélési ellenőrzések	25–28	10
A kicserélési ellenőrzések minimális száma és hatóköre	29–31	11
Különös kicserélési ellenőrzések	32–33	11
A kicserélési ellenőrzések minősége	34	11

	<i>Bekezdés</i>	<i>Oldal</i>
A kicserélési és különös kicserélési ellenőrzések során feltárt szabálytalanságok utókövetése	35–38	11
Az Unió területéről történt kilépés megerősítése	39–42	12
A fizikai ellenőrzések eredményei összefüggésbe helyezve	43–45	12
Kielégítő intézkedéseket hozott-e a Bizottság ezeknek az ellenőrzéseknek a felügyeletére, illetve megfelelő válaszlépéseket tett-e az ellenőrzések eredményeinek és a feltárt hiányosságoknak az ismeretében?	46–52	14
KÖVETKEZTETÉSEK ÉS AJÁNLÁSOK	53–57	15
A Bizottság válaszai		21

ÖSSZEFOGLALÓ

I. Az export-visszatérítési támogatás célja, hogy a mezőgazdasági termékek exportőreinek megtérítse az uniós belső piaci ár és az alacsonyabb világgpiaci ár közötti különbözetet. Az utóbbi évekre jellemző folyamatos csökkenés ellenére a visszatérítések összege továbbra is jelentős, 2005-ben kb. 3 000 millió EUR-t tett ki. A csökkenő tendencia folytatódik, hiszen 2006-ban ugyanez az összeg már csak 2 500 millió EUR volt.

II. Azért, hogy visszatérítést csak arra jogosult árura fizessenek ki, illetve a jogosulatlan igényléseket megátlandó, az exportszállítmányokat ellenőrizni kell. Ellenőrzésekre mind az áru származási tagállamában, az indítási ponton, mind az Unió területéről való kilépése helyén sor kerül. Ezek során a kiviteli nyilatkozatok legalább 5 %-át vetik alá fizikai vizsgálatnak az indítási ponton, majd az uniós határon szemrevételezéses kicserélési ellenőrzés következik annak megállapítására, hogy az árunyilatkozaton, majd a visszatérítési kérelmen szereplő áruk megegyeznek-e a ténylegesen exportált árukkal.

III. A Számvevőszék vizsgálata erre az ellenőrzési rendszerre irányult, illetve arra, hogy a tagállamokban a közösségi szabályozásnak megfelelően hajtják-e végre az ellenőrzéseket. A Számvevőszék azt is megvizsgálta, hogy a Bizottság megfelelően felügyeli-e az ellenőrzések végrehajtását, illetve megfelelő lépéseket tesz-e, ha nem találja azt kielégítőnek.

IV. A fizikai ellenőrzéseket illetően a Számvevőszék azt állapította meg, hogy a tagállamok ugyan a kiviteli nyilatkozatok 5 %-át előírás szerint alávették fizikai vizsgálatnak, ám az alkalmazott módszerek hiányosságai – egyes esetekben jelentősen – csorbították e vizsgálat eredményességét. Konkrétan:

- a) A rakodás helyén (az exportőröknek gyakran saját rakodóhelyük van) végzett fizikai ellenőrzésekre rendszeresen a rakodás kezdetén került sor. Ettől az ellenőrzések annyira előreláthatóvá váltak, hogy már nem teljesült az az előírás, miszerint az ellenőrzésről hallgatólagosan sem lehet előre értesülni. Ez csökkenti a jogosulatlan igénylések feltárására, illetve megelőzésére irányuló, elvileg bejelentetlen vizsgálatok eredményességét, és megnöveli a jogosulatlan visszatérítések kockázatát.
- b) Az ellenőrzendő exportszállítmányokat a tagállamok olyan módszerekkel választották ki, hogy az ellenőrzendő tételek közé viszonylag sok alacsony export-visszatérítési értéket képviselő és alacsony kockázatú tétel került. A vámhatóságok így nem a leghatékonyabban és legeredményesebben használták fel szűkös és költséges eszközeiket.
- c) A gyakran magas visszatérítési értékű ömlesztett szállítmányok esetén a fizikai és dokumentációs ellenőrzések együttes alkalmazása sem bizonyult olyan módszernek, amely biztosította volna az egész szállítmány ellenőrzését, és ez növeli a jogosulatlan visszatérítések kockázatát.

V. A kicserélési ellenőrzések vizsgálatánál az alábbiakra derült fény:

- a) Egyes esetekben az ellenőrzések nem voltak elég alaposak, és a tagállamok eltérően értelmezték azt a kérdést, hogy hány ellenőrzést kell végezni.
- b) Az uniós határokon az ellenőrzések végrehajtásával megbízott tisztviselőknek nehéz volt eldönteniük, hogy mely szállítmányokat ellenőrizzék. E célból ki kellene zárniuk a fizikai ellenőrzésen már átesett, vámrzárral megfelelően ellátott tételeket, és a fennmaradó tételek közül a magas értékű, magas kockázatú szállítmányokat kellene kiválasztaniuk.

VI. Az ellenőrzések bizottsági felügyelete, illetve a feltárt hiányosságok nyomán tett bizottsági kiigazító intézkedések kapcsán a Számvevőszék az alábbi következtetésekre jutott:

- a) A Bizottság az ellenőrzések működését egyrészt tagállami helyszíni vizsgálatok révén, másrészt az elvégzett export-visszatérítési ellenőrzésekről kötelezően benyújtott tagállami jelentések áttekintése útján felügyeli. A Bizottság részben a fizikai és kicserélési ellenőrzésekre alapozva nyer átfogó bizonyosságot arra nézve, hogy a mezőgazdasági támogatások kifizetése jogszerűen és szabályszerűen történik.
- b) A Számvevőszék megállapításai döntően egybevágnak a Bizottság saját ellenőrzési részlegeinek megállapításaival, amelyek a Számvevőszék szerint megfelelően működtették a fő kontrollmechanizmusokat. Habár a Bizottság már jó ideje tud ezekről a hiányosságokról, mégsem eszközölt válaszintézkedésként jogszabályi változtatásokat vagy időben történő pénzügyi korrekciókat.

VII. A fentiek alapján a Számvevőszék a következőket javasolja:

- a) A Bizottság javasoljon jogszabályi változtatásokat a fizikai és kicserélési ellenőrzések megbízhatóbbá tételére, illetve annak biztosítására, hogy ezek az ellenőrzések egységesek és eredményesek legyenek.
- b) A Bizottság állapítsa meg, hogy az áruk berakodása előtt elvégzett ellenőrzések különösen a megbízhatóságukra vonatkozó számvevőszéki ellenőrzési megállapítások fényében eleget tesznek-e azoknak az ismérveknek, amelyek alapján be lehet számítani őket a szabály szerint szükséges minimális számú ellenőrzésbe.

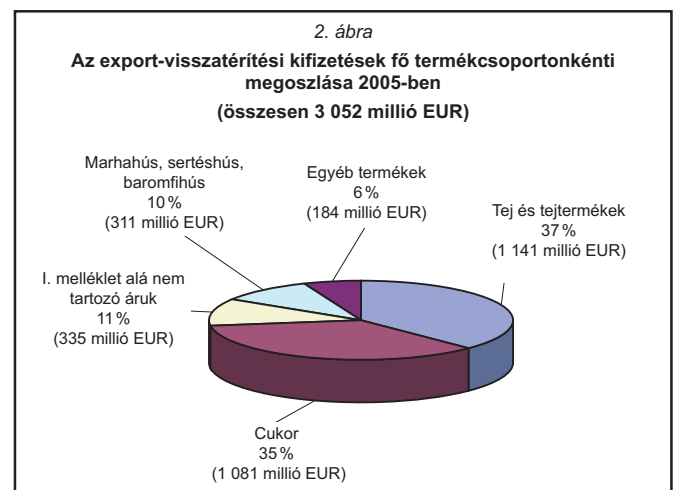
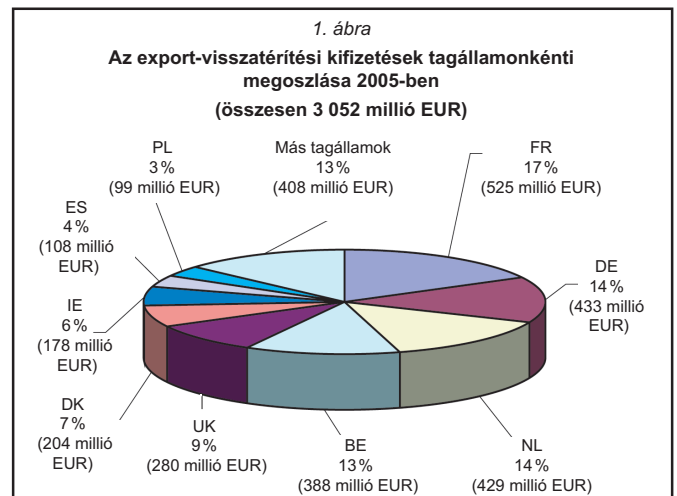
BEVEZETÉS

Mit nevezünk export-visszatérítésnek?

1. Az export-visszatérítés olyan támogatás, amely a mezőgazdasági termékeket az Európai Unión kívüli országokba eljuttató exportőröknek megtéríti az uniós belső piaci ár és az alacsonyabb világpiaci ár közötti különbséget. A visszatérítés összege az exportált áru mennyiségétől függ, de annak jellege és tulajdonságai szerint is eltérő lehet, és egyes áruknál a célországtól függően is különbözik. Az unión kívüli országokba exportált termékeket rendszerint konténerben, teherautón/pótkocsin, illetve ömlesztett rakományként, hajón szállítják.

Milyen összegeket tesznek ki az export-visszatérítési támogatások?

2. Az export-visszatérítési kiadások összege 2005-re az 1988-as 9 800 millió EUR-hoz képest 3 000 millió EUR-ra csökkent. A 2005-ös kifizetéseket az 1. ábra a tagállamok, a 2. ábra pedig főbb termékek szerinti megoszlásban mutatja. 2006-ban az export-visszatérítések összege 2 500 millió EUR-ra rúgott.

3. Az export-visszatérítési kiadások csökkenése – lásd alább az 1. táblázatot – részben annak tulajdonítható, hogy folyamatosan csökken az uniós árak és a világpiacon árkülönbőség, ami a KAP egymást követő reformjaiból, illetve a GATT/WTO nemzetközi kereskedelmi tárgyalások ebből következő eredményeiből adódik. 2005 végén, a tárgyalások dohai fordulója idején arra lehetett számítani, hogy az exporttámogatások 2013 végéig megszűnnek. A tárgyalások azonban még most is tartanak, végleges eredményük egyelőre nem ismert.

1. táblázat

Az export-visszatérítési kifizetésekre fordított éves kiadás a mezőgazdasági költségvetés arányában

(millió EUR)

	Export-visszatérítési kifizetések	Az összes mezőgazdasági és vidékfejlesztési kifizetés ⁽¹⁾	Export-visszatérítések az összes mezőgazdasági kifizetés %-ában
1988	9 786	27 687	35,3 %
1992	9 470	31 276	30,3 %
1996	5 702	39 108	14,6 %
2000	5 646	40 467	14,0 %
2004	3 384	44 761	7,6 %
2005	3 052	48 928	6,2 %

(¹) Az EMOGA Garanciarészlegének kiadásai.

Forrás: DG AGRI, 35. pénzügyi jelentés az EMOGA Garanciarészlegéről.

Mit nevezünk fizikai, illetve kicserélési ellenőrzésnek?

4. A Közösség pénzügyeinek védelmében felállítottak egy ellenőrző rendszert, amely egyrészt (a 386/90/EGK tanácsi rendelet értelmében) a fizikai és kicserélési ellenőrzésekre, másrészt a kifizetésigénylési dokumentáció vizsgálatára (¹) épül.

5. A fizikai ellenőrzések révén a vámszervek arról győződnék meg, hogy az áruk leírása, minősége és mennyisége megegyezik-e a kiviteli nyilatkozatban feltüntetettekkel. Amikor ez szemrevételezéssel nem lehetséges (például tejtermékeknel, húskészítményeknél vagy feldolgozott termékeknel), akkor az áruból későbbi laboratóriumi elemzés céljára mintát vesznek. Fizikai ellenőrzés történhet belföldi rakodóhelyen (vagyis rendszerint egy kereskedelmi létesítménynél), belföldi vámhivatalban, illetve az EU területéről történő kilépés helyén.

6. A kicserélési ellenőrzés során ezen túlmenően szemrevételezéssel arról is meggyőződnek, hogy a kilépési igazoláson szereplő áruk megegyeznek-e az eredetileg berakodott és bejelentett árukkal. Ilyen ellenőrzésekre az uniós kilépési helyeken kerül sor. Az 1. melléklet nagy vonalakban bemutatja a rendszer működését.

Az ellenőrzés hatóköre és az ellenőrzési megközelítés

7. Az ellenőrzés célja annak megállapítása volt, hogy:

- a tagállamok a rendeletileg előírt módon végzik-e el az export-visszatérítési kérelemmel érintett szállítmányok fizikai és kicserélési ellenőrzéseit;
- kielégítő intézkedéseket hozott-e a Bizottság ezeknek az ellenőrzéseknek a felügyeletére, illetve megfelelő válaszlépéseket tett-e az ellenőrzések eredményeinek és a feltárt hiányosságoknak az ismeretében.

8. A Számvevőszék:

- értékelte azokat a rendszereket, amelyeket a felkeresett tagállamok a fizikai és kicserélési ellenőrzések végrehajtására hoztak létre, valamint annak megerősítésére, hogy az érintett áruk valóban elhagyták-e az Unió területét. Az ellenőrzések értékelése a vonatkozó közösségi szabályokkal és nemzeti utasításokkal való összevetés alapján történt;
- az egyes felkeresett tagállamokra vonatkozó vizsgálati jelentésekből vett minta alapján értékelte az ellenőrzések minőségét, valamint lehetőség szerint jelen volt a vámhatóságok fizikai és/vagy kicserélési ellenőrzéseinél;
- felülvizsgálta ezeknek a rendszereknek a Bizottság számlaelszámolási részlege által elvégzett ellenőrzéseit. Ezeket összevetette a Bizottság munkaprogramjaival, jelentéseivel és elszámolási/megfelelőségi határozataival;
- felülvizsgálta azokat a felügyeleti és nyomkövetési intézkedéseket, amelyeket a Bizottság a tagállamok éves jelentései alapján az ellenőrzések minőségével kapcsolatban tett;
- a Bizottság CATS (²) -adatainak és az OLAF adatbázisának felhasználásával elemző vizsgálatot végzett a fizikai és kicserélési ellenőrzésekre és a feltárt szabálytalanságokra vonatkozó adatokkal kapcsolatban.

(²) A CATS (Clearance Audit Trail System) nevű bizottsági adatbázis kiviteli nyilatkozatokra, illetve EMOGA-évekre vetítve szolgáltat adatokat az export-visszatérítési összegekről, valamint egyéb adatokat is tartalmaz az export-visszatérítési kérelemmel érintett kiviteli nyilatkozatokra nézve.

A CATS-adatok az október közepétől október közepéig tartó EMOGA-évre vonatkoznak, míg a tagállamok éves jelentéseiben szereplő adatok alapja a naptári év.

(¹) HL L 42., 1990.2.16., 6. o.

9. A Számvevőszék ellenőrzésére 2004 és 2006 között került sor a Bizottságnál és a következő 11 tagállamban: Belgium, Dánia, Németország, Franciaország, Olaszország, Lettország ⁽¹⁾, Magyarország ⁽¹⁾, Hollandia, Lengyelország ⁽¹⁾, Szlovénia ⁽¹⁾ és az Egyesült Királyság.

ÉSZREVÉTELEK

A rendelkezésekben előírt módon hajtják-e végre a tagállamok a fizikai és kicserélési ellenőrzéseket az export-visszatérítési kérelemmel érintett szállítmányoknál?

Az elvégzett fizikai ellenőrzések száma és a kiválasztás módja

10. A tagállamoknak előírás szerint termékágazonként az összes kiviteli nyilatkozat 5 %-ánál kell fizikai ellenőrzést végezniük; ebbe nem kell beleérteni az alacsony (200 EUR-nál kisebb) export-visszatérítési értéket képviselő, vagy (termékenként eltérő súlyhatár szerint) kis mennyiségűnek minősülő szállítmányokat. Ha az ellenőrizendő szállítmányokat kockázatelemzéssel választják ki, az ellenőrzési százalékarány egyes termékágazatokban ettől eltérő is lehet, de ekkor is érvényes, hogy az 5 %-os ellenőrzési aránynak összességében teljesülnie kell.

11. A Bizottság számos figyelembe veendő kritériumot írt elő a kockázatelemzéshez: többek között ilyen a termékek jellemzői és értéke, az adott kereskedelmi ágazat jellege, az exportőrök megbízhatósága stb ⁽²⁾. Hivatalos kockázatelemzés a rendeletekben meghatározott módon hét tagállamban (Dánia, Németország, Írország, Franciaország, Ausztria, Svédország és az Egyesült Királyság) folyik. A többi tagállam azt a szabályt követi, hogy az egyes termékágazatokban a nyilatkozatok 5–5 %-át ellenőrzik, úgy, hogy a nyilatkozatokat vagy a rendeletben nem szereplő kockázati ismérvek függvényében, vagy véletlenszerűen választják ki.

12. A Számvevőszék által vizsgált időszakban a tagállamok betartották az elvégzendő fizikai ellenőrzések 5 %-os arányára vonatkozó előírást. Azokban a felkeresett tagállamokban, ahol hivatalosan sor került kockázatelemzésre, a Bizottság kritériumait túlnyomórészt tiszteletben tartották.

⁽¹⁾ Ezekben az országokban csak a kicserélési ellenőrzésekre vonatkozóan.

⁽²⁾ A Bizottság 3122/94/EK rendelete (1994. december 20.) a visszatérítés által érintett mezőgazdasági termékekre vonatkozó kockázatelemzés szempontjainak megállapításáról (HL L 330., 1994.12.21., 31. o.).

13. Franciaországban és Németországban a kiviteli nyilatkozatok kiválasztásáról a helyi vámhivatal kezében van a végső döntés. Az Egyesült Királyságban a kockázatelemzés országos szinten, központilag zajlik. A helyi vámhivataloknak a kockázatelemzési rendszert felülbírálvá sűrűn kellett módosítaniuk a nyilatkozatok közül kiválasztott mintát, egyrészt rendszerproblémák miatt, másrészt azért, mert a rendszer túl sok hasonló szállítmányt válogatott bele a mintába. A felülbírálat szükségessége és a rendszerproblémák gyakori jelentkezése megkérdőjelezi az Egyesült Királyságban folyó kockázatelemzés értékét.

14. Kockázatelemzés alkalmazása esetén a Bizottság azt írja elő, hogy a nem az I. melléklet (feldolgozott termékek) ⁽³⁾ alá tartozó áruk esetében a tagállamok a nyilatkozatok 0,5 %-ára csökkenthetik az ellenőrzések gyakoriságát, mivel ebben a kategóriában alacsonyabb a kockázat. Ahol nem végeznek kockázatelemzést (vagyis a többi 18 tagállamban), ott ezeknek az alacsony kockázatú nyilatkozatoknak továbbra is 5 %-át vetik alá ellenőrzésnek.

15. Bármelyik esetről volt is azonban szó (kockázatelemzés, illetve termékágazonkénti 5 %), a fizikai ellenőrzések adatainak felülvizsgálata szerint az ellenőrzések túlnyomó részben az alacsony (200 EUR-nál kisebb) export-visszatérítési értékű nyilatkozatokra vonatkoztak. A vizsgálati lehetőségek jobb kihasználása céljából az ellenőrzés minimális mértékének kiszámításakor csak akkor kellene figyelembe venni a kis termékmennyiségekről vagy alacsony visszatérítési összegéről szóló kiviteli nyilatkozatokat, ha csalás vagy visszaélés gyanúja áll fenn. A Számvevőszék megállapítása szerint a kis értékű nyilatkozatban szereplő cikkeket nem mindig ilyen alapon választották ki vizsgálatra. A 2. táblázat azt mutatja be, hogy a CATS-adatbázisban szereplő, a 2005-ös naptári évre vonatkozó tagállami bejelentések milyen gyakran vonatkoztak alacsony értékű nyilatkozatokat érintő ellenőrzésekre ⁽⁴⁾. Az összes elvégzett ellenőrzés 6 % és 13 % közötti része érintett ilyen kis értékű nyilatkozatban szereplő cikkeket. További elemzés azt is kimutatja, hogy ezek az ellenőrzések a kiviteli érték csupán 0,1 %-ának felelnek meg.

⁽³⁾ Nem az I. melléklet alá tartozó áruk. Ezekre az alaptermékekre (pl. gabonafélék, cukor, tej, vaj) akkor fizetnek ki export-visszatérítést, ha olyan termékek előállításánál használják fel ezeket, mint pl. szeszes italok, tejtermékek, tésztafélék, sütemények és egyéb cukrászati termékek.

⁽⁴⁾ A CATS-adatbázis számvevőszéki elemzése szerint a 2005-ös naptári évben 26 760 és 29 953 közötti számú ellenőrzésre került sor, míg a 11. cikk értelmében benyújtott tagállami jelentések szerint a fizikai ellenőrzések száma az EU korábbi 15 tagállamában 31 003, az EU mind a 25 tagállamában 36 249 volt.

2. táblázat

Az alacsony export-visszatérítési értékű nyilatkozatokra vonatkozó ellenőrzések értéke tagállamonként a 2005-ös évben

2005-ös naptári év (2005.1.1.–2005.12.31.)

Minimális szint: az elemzés az egységes vámokmányok végösszegén alapul

Tagállamok	Fizikai ellenőrzések összesen	A 200 EUR alatti értékre vonatkozó ellenőrzések száma	A 200 EUR alatti értékre vonatkozó fizikai ellenőrzések aránya	A fizikai ellenőrzésnek alávetett nyilatkozatok összértéke EUR-ban	A 200 EUR érték alatt ellenőrzött nyilatkozatok összértéke	A 200 EUR érték alatt ellenőrzött összegek százalékos aránya
BE	858	25	3 %	17 795 108	2 398	
DK	727	19	3 %	5 698 179	2 589	
DE	4 906	239	5 %	37 689 281	20 213	
IE	483	15	3 %	4 856 449	798	
EL (1)	0	0	—	0	0	
ES	1 325	204	15 %	7 282 634	23 647	
FR	1 006	113	11 %	15 238 061	6 248	
IT	2 211	105	5 %	6 933 376	12 262	
LU	0	0	—	0	0	
NL	7 851	444	6 %	28 648 158	53 979	
AT	405	25	6 %	1 738 292	2 941	
PT	370	80	22 %	1 826 201	7 804	
FI	424	41	10 %	5 054 184	3 422	
SE	388	9	2 %	6 514 754	1 132	
UK	402	35	9 %	4 222 519	3 172	
Össz. EU-15	21 356	1 354	6 %	143 497 195	140 605	
CZ	1 320	24	2 %	10 018 787	3 057	
EE	28	1	4 %	341 922	58	
CY	44	3	7 %	336 423	246	
LV	81	31	38 %	162 312	2 672	
LT	213	2	1 %	4 538 449	203	
HU	559	42	8 %	2 823 611	5 524	
MT	0	0	—	0	0	
PL	2 252	20	1 %	21 338 773	2 781	
SI	249	8	3 %	678 726	1 039	
SK	658	54	8 %	12 604 960	4 912	
Össz. EU-10	5 404	185	3 %	52 843 963	20 492	
Össz. EU-25	26 760	1 539	6 %	196 341 157	161 097	0,08 %

Maximális szint: az elemzés az egységes vámokmányok egyes tételeinek összegén alapul

Tagállamok	Fizikai ellenőrzések összesen	A 200 EUR alatti értékre vonatkozó ellenőrzések száma	A 200 EUR alatti értékre vonatkozó fizikai ellenőrzések aránya	A fizikai ellenőrzésnek alávetett nyilatkozatok összértéke EUR-ban	A 200 EUR érték alatt ellenőrzött nyilatkozatok összértéke	A 200 EUR érték alatt ellenőrzött összegek százalékos aránya
BE	884	62	7 %	17 795 108	4 406	
DK	1 081	131	12 %	5 698 179	13 208	
DE	5 186	415	8 %	37 689 281	31 931	
IE	483	15	3 %	4 856 449	798	
EL ⁽¹⁾	0	0	—	0	0	
ES	1 328	374	28 %	7 282 634	28 535	
FR	1 193	204	17 %	15 238 061	14 487	
IT	2 919	592	20 %	6 933 376	49 113	
LU	0	0	—	0	0	
NL	8 328	894	11 %	28 648 158	87 185	
AT	508	113	22 %	1 738 292	10 215	
PT	477	147	31 %	1 826 201	12 814	
FI	957	235	25 %	5 054 184	16 057	
SE	391	17	4 %	6 514 754	1 725	
UK	474	150	32 %	4 222 519	12 957	
Össz. EU-15	24 209	3 349	14 %	143 497 195	283 433	
CZ	1 330	29	2 %	10 018 787	3 428	
EE	51	14	27 %	341 922	803	
CY	48	5	10 %	336 423	541	
LV	138	77	56 %	162 312	4 505	
LT	218	4	2 %	4 538 449	463	
HU	612	81	13 %	2 823 611	9 533	
MT	0	0	—	0	0	
PL	2 328	114	5 %	21 338 773	13 022	
SI	270	33	12 %	678 726	2 876	
SK	749	92	12 %	12 604 960	9 103	
Össz. EU-10	5 744	449	8 %	52 843 963	44 274	
Össz. EU-25	29 953	3 798	13 %	196 341 157	327 707	0,17 %

⁽¹⁾ Görögország nem szolgáltatott adatokat az EMOGA keretében 2005-ben végzett fizikai ellenőrzésekről, így az erre vonatkozó adat nem elérhető.

Forrás: CATS-adatbázis, Bizottság, 2005.

16. Valamennyi tagállam betartotta a legalább 5 %-os ellenőrzés szabályát, de sokan – elsősorban azért, mert eltérően értelmezték a vonatkozó szabályokat – ennél nagyobb arányban ellenőrizték a kis értékű nyilatkozatban szereplő cikkeket. Ez utóbbiakat olyan esetekben is bevették az ellenőrzendő 5 %-os mintába, amikor a kihagyásuk lett volna helyes. Ennek következtében több ellenőrzésre került sor, mint amennyit a szabályok minimumként előírnak. A 2. táblázat szerint 1 500 és 3 800 között van azoknak az eseteknek a száma, amikor olyan szállítmányon végeztek ellenőrzést, ahol ezt el kellett volna kerülni.

17. A vámhatóságok forrásainak hatékonyabb és eredményesebb felhasználása érdekében fontolóra lehetne venni az ellenőrzendő szállítmányok minimális mintájába való bekerülési *de minimis* értékűszűb felemelését (lásd a 19–21. bekezdést, költség-haszon elemzés). Ha a fizikai ellenőrzések tekintetében megemelnék a minimális beszámítási értékűszűböt, jelentősen

csökkenhetne az ellenőrzendő cikkek száma. Nyilvánvaló azonban, hogy az értékűszűb alá eső exportszállítmányokat a küszöb felemelésének esetén is tovább kell ellenőrizni, amennyiben csatlás vagy visszaélés gyanúja merül fel.

18. Ugyanez érvényes a kicserélési ellenőrzésekre is. A 3. táblázat azt elemzi, hogy milyen értékű szállítmányokat vetettek alá kicserélési ellenőrzésnek az EU keleti határszakaszain. Ezzel kapcsolatban megjegyzendő: nincs olyan előírás, hogy az árudokumentáción (akár a kiviteli nyilatkozaton, akár a T5 ellenőrző példányon) fel kellene tüntetni a kérelmezett visszatérítés összegét. Emellett különösen a közbeszerzési eljárások keretében rögzített ráták, illetve a nem az I. melléklet alá tartozó áruk esetében nehéz tájékozódni arról, hogy milyen visszatérítési ráta alkalmazandó. A vámtisztviselők ezért nehezen tudják megállapítani, hogy mely szállítmányok ellenőrzése a legcélszerűbb.

3. táblázat

Hogyan oszlottak meg érték szerint azok a szállítmányok, amelyeket az EU keleti határszakaszain – a Számvevőszék által 2004. május 1. és 2005. szeptember 30. között vizsgált – kicserélési ellenőrzéseknek vetettek alá

Tagállam	Magyarország		Lettország		Lengyelország		Szlovénia	
	Szám	%	Szám	%	Szám	%	Szám	%
Export-visszatérítés nagysága (EUR)								
0–200	25	46	0	0 %	1	3	17	35
I. ma, ill. hasonló	11	20	11	34	15	43	16	33
201–4 000	9	17	7	22	7	20	7	14
> 4 000	9	17	14	44	12	34	9	18
Összesen	54	100	32	100	35	100	49	100

I. ma: I. melléklet alá nem tartozó áruk.

Megjegyzés: A magyar vámhatóságok a magyar (HU)–szerb (RS) határon áthaladó valamennyi hajón 100 %-ban végeztek ellenőrzést. Ez lényegesen megváltoztatja a 200 EUR alatti szállítmányokon végzett ellenőrzések relatív súlyát.

Az elvégzett ellenőrzések költségei

19. Amikor az exportszállítmány vám elé állítása kiléptető vámhivatalnál történik (ez főként az Egyesült Királyságban és egyes francia kikötőkben fordul elő), a fizikai ellenőrzések végrehajtásának az érintett feleket terhelő költsége a helyi körülményektől függően 120 és 400 EUR között mozog. Költségként merül fel a konténerek mozgatása a kikötőterületen belüli vagy azon kívüli lerakodóhelyre, valamint a konténerek le- és visszarakodásához szükséges munkaerő (lásd az 1. keretes szöveget).

1. keretes szöveg

Egy brit exportőr úgy döntött, nem nyújtja be 293,28 EUR értékű export-visszatérítési kérelmét, mert az érintett konténer csak akkor lett volna fizikailag ellenőrizhető, ha előbb – az exportőr költségére – 51 konténerelmozdítást végeznek, ami ráadásul öt órával késleltette volna a hajó indulását.

20. Amikor az exportszállítmány vám elé állítása belföldi rakodóhelyen történik, ez az érintett felek számára nem jár költséggel, mivel a szállítmányok rendszerint rakodás előtt, az exportőrök telephelyén kerülnek vám elé. A felkeresett tagállamok közül kettőben, Németországban és Olaszországban ⁽¹⁾ az exportőr viseli a fizikai ellenőrzés költségét. Egy egyórás, a rakodóhelyen végzett művelet költsége megközelítőleg 180 EUR.

21. Mint a fentiekből látható, az ellenőrzési költség meghaladhatja a fizetett visszatérítés értékét. Ez is mutatja, hogy az alacsony visszatérítési értékű nyilatkozatokban szereplő cikkek ellenőrzése nem költséghatékony.

⁽¹⁾ A francia vámhatóságok akkor számlázzák ki a költségeket az exportőrnek, ha a vámkezelést a hivatal hivatalos nyitvatartási idején kívül kéri.

Előzetes értesítés az ellenőrzésekről

22. A közösségi szabályozás egyértelműen előírja, hogy a fizikai ellenőrzéseket rendszeresen és előzetes értesítés nélkül kell végezni; ha az exportőrt előzetesen értesítették, vagy ha az akár csak hallgatólágoosan értesült valamely fizikai ellenőrzésről, akkor az nem számít bele a minimálisan előírt ellenőrzésszámba. Ennek az előírásnak a be nem tartását a Bizottság rendszerint úgy tekinti, mint egy kulcsfontosságú kontrollmechanizmus alkalmazásának elmulasztását, ami az érintett tagállamot illető korrekcióhoz vezethet.

23. A Számvevőszék úgy ítélte, hogy a rakodás helyén – vagyis gyakran az exportőr saját telephelyén – végzett fizikai ellenőrzések több tagállamban (Belgium, Dánia, Németország, Franciaország, Olaszország, Hollandia és az Egyesült Királyság) jelentős mértékben előrelátható módon zajlottak. A Számvevőszék megfigyelése szerint bevett gyakorlat volt, hogy a vámtisztviselők a rakodás megkezdése előtt érkeztek a helyszínre. Ha az ellenőrzést rendszeresen a rakodás előtt kezdik meg, az felér egy hallgatólágoos előzetes értesítéssel, hiszen ha a vámósok nem érkeznek meg a rakodás megkezdéséig, az a kereskedő számára már jelzi, hogy a szállítmányt nem fogják fizikai ellenőrzésnek alávetni. Ez azzal a kockázattal jár, hogy ezt követően támogatásra nem jogosult árut vagy a nyilatkozatban feltüntetettől kevesebb árut rakodnak be, és a kereskedő jogosulatlanul igényel visszatérítést. Ez ellehetetleníti az ellenőrzés célját és eredményességét.

Magas export-visszatérítési értékeket képviselő ömlesztett szállítmányok

24. Az ömlesztett árukat, főként a gabonaféléket és a cukrot, rendszerint hajón, egy-egy rakományt kitevő tételben exportálják a rendeltetési helyükre. Az egyes hajórakományok igen nagy export-visszatérítési értéket képviselhetnek. (Például 6 700 tonna Tunéziába szállított fehér cukor export-visszatérítési értéke 2003 végén 3,4 millió EUR volt.) A kiviteli engedéllyel kapcsolatos adminisztratív okokból azonban az exportőrnek gyakran egy szállítmányra vonatkozóan több kiviteli nyilatkozatot kell benyújtania. Az ellenőrök megfigyelése szerint az volt a gyakorlat, hogy a fizikai ellenőrzés során az egész hajórakományra vonatkozóan csak egy nyilatkozatot ellenőriztek. Ez ugyan nem ütközik a hatályos szabályokba, ám a fizikai ellenőrzések jelenlegi gyakorlata szerint csak a hajórakomány egy részét érintik, és ez csökkenti az ellenőrzések eredményességét (lásd a 2. keretes szöveget).

2. keretes szöveg

Egy exportőr hat kiviteli nyilatkozatot nyújtott be 1 147 tonna, 2006 júliusában líbiai exportra irányuló, egy hajóra berakodásra váró fehér cukorra (teljes export-visszatérítési érték: 268 600 EUR). Fizikai ellenőrzésre egy 200 tonnára vonatkozó nyilatkozatot választottak ki (export-visszatérítési érték: 46 840 EUR). A brit vámhatóságok megfigyelték, hogyan rakodják be a 200 tonna egy részét a hajóra. A fizikai vizsgálat 6.20-kor kezdődött és 7.10-kor ért véget.

A szállítóeszközök vámmal történő ellátása és a kicserélési ellenőrzések

25. A fizikai ellenőrzés elvégzését követően a szállítóeszközöket rendszerint vámmal kell ellátni. Az ilyen szállítmányokat rendszerint nem vetik alá további kicserélési ellenőrzésnek,

kivéve, ha a vámmal feltörték vagy eltávolították, akkor ugyanis a rendelkezésekben előírt különös kicserélési ellenőrzést kell végrehajtani. Mivel ez jelentős értékkel ruhazza fel a vámmal, amely voltaképp a szállítmány menetleveleként működik, ezért használatának és jelentőségének világosnak és egyértelműnek kell lennie.

26. A kiviteli nyilatkozatok érvényesítésekor szokásos adminisztratív eljárás részeként a vámhatóságok fizikai ellenőrzés elvégzése nélkül is helyezhetnek fel vámmal konténerekre, pótkocsikra és teherautókra. Ez a gyakorlat különösen Belgiumra, Németországra, Spanyolországra, Franciaországra és Olaszországra jellemző. A T.I.R.-eljárás⁽¹⁾ keretében kezelt szállítmányoknál szintén lehetséges, hogy a vámmal felhelyezése a fizikai ellenőrzés elvégzése nélkül történjék (lásd a 3. keretes szöveget, valamint az 1. ábrát).

3. keretes szöveg

2001-ben a spanyol vámhatóságok 20 tonna oroszországi kivitelre irányuló marhahúsból álló szállítmányt vámmal ellátottak. A spanyol hatóságok által vámmal ellátott szállítmányt bevették ideiglenes tárolásra egy hamburgi hűtőházba (a lerakodás és a hűtőházba vétel vámfelügyelet alatt zajlott). Az árukat ezután vámfelügyelet alatt kihozták a hűtőházból, hogy teherautón továbbszállítsák Oroszországba. A német vámhatóságok a vámmal dacára mintát vettek a szállítmányból. A minta elemzésének eredménye szerint az áru szarvasmarhaféle ehető belsőségeként osztályozható, így nem járt rá visszatérítés. Ennek alapján Spanyolországban további vizsgálatokra került sor, amelyek – 56 000 EUR kamatot is beleértve – kb. 497 000 EUR értékben derítettek fényt ugyanennek az exportőrnek további szabálytalanságaira. A kifizető ügynökség 2006 végén az adminisztratív eljárások lezárásaképpen behajtási értesítést bocsátott ki. Az ügy a végső nemzeti bírósági döntésig még folyamatban van. A T5 ellenőrző példányok az esetek kb. 80 %-ában mutattak arra, hogy a szállítmányokat indításkor fizikai ellenőrzés nélkül látták el vámmal, s így ezek a szállítmányok – értelemszerűen – kimaradtak a különböző uniós kiléptető pontokon végzett kicserélési ellenőrzésekből.

27. A számvevőszéki vizsgálat szerint a vámmal felhelyezésre felhatalmazott dán és holland feladók/exportőrök által rögzített záruk bizonytalanságot okoztak az uniós kiléptető vámhivatalokban, mivel ezeket a „céges vámmal” nem lehetett egyértelműen megkülönböztetni a „vámhatósági vámmal”.

28. Ebből következően számos szállítmány jogosan vagy figyelmen kívül hagyva kimarad a kicserélési ellenőrzésnek alávethető szállítmányok alapsokaságából, mivel nem világos, mennyire kell hitelt adni a fizikai ellenőrzés megtörténtét sugalló felhelyezett vámmal. A félreértések elhárítása végett a dán vámhatóságok 2006. február 1-jei hatállyal módosították a vámmal alkalmazására vonatkozó szabályait.

(1) „Transports internationaux routiers” (nemzetközi országúti szállítás).

A kicserélési ellenőrzések minimális száma és hatóköre

29. A hatályos szabályozás ⁽¹⁾ értelmében a kiléptető vámhivataloknak főszabály szerint legalább egy kicserélési ellenőrzést végre kell hajtaniuk minden olyan napon, amikor a különböző kiléptető helyeken szállítmányok hagyják el az Unió területét. Az ellenőrzendő szállítmányok kiválasztása lehetőség szerint kockázatelemzéssel történjék.

30. Ezt a „naponta egyet” szabályt többféle értelmezésben is alkalmazzák. Ha például hét napon keresztül naponta érkeznek szállítmányok, és ezekből áll össze egy, a hetedik napon induló hajó rakománya, akkor a szállítmányok közül az Egyesült Királyságban csak egyet vetnek alá ellenőrzésnek. Ha viszont az Unió területét elhagyó szállítmányok hét napon keresztül mindennap a Lettország–Oroszország határ egy vámhivatalán haladnak keresztül, akkor hét kicserélési ellenőrzésre fog sor kerülni. Ez utóbbi gyakorlatot követik Belgium, Németország, Franciaország, Olaszország és Hollandia kikötőiben is.

31. Értelmezési problémát okoznak azok a szállítmányok (teherautó/pótkocsi vagy konténer) is, amelyekre nagyszámú, esetenként akár 30 kiviteli nyilatkozat is vonatkozik. A szabályok többértelműsége és az értelmezési különbségek miatt egyes tagállamokban (mint Lettország, Magyarország vagy Szlovénia) az egész szállítmányt, míg a legtöbb más tagállamban csak egy kiválasztott nyilatkozatot ellenőriznek.

Különös kicserélési ellenőrzések

32. Az uniós kiléptető vámhivataloknak különös kicserélési ellenőrzést kell végezniük akkor, ha az indításkor rögzített vámzárakat időközben eltávolították vagy feltörték, illetve ha a vámzár használatának kötelezettsége alól nem adtak mentesítést ⁽²⁾. A különös kicserélési ellenőrzések magukban foglalhatnak teljes fizikai ellenőrzést is.

33. Az Unió keleti határszakaszain (Magyarország, Lettország, Lengyelország, Szlovénia) működő kiléptető vámhivatalok gyakorlata a számvevőszéki ellenőrzés megfigyelései szerint az, hogy minden teherautót/pótkocsit megvizsgálják, így meg tudnak győződni a vámzárak sértetlenségéről. Ezzel szemben az Unió területét végleg elhagyó azon szállítmányokat (elsősorban konténereket), amelyek Franciaország, Olaszország, Hollandia és az Egyesült Királyság kikötőiben lépnek ki az EU területéről, nem vetik alá ilyen szigorú ellenőrzésnek. Ennek az az oka, hogy ezekben a tagállamokban a vámtisztviselők nem vizsgálják rendszeresen az Unió területéről történő fizikai kilépés előtt a szállítmányok

⁽¹⁾ A 2090/2002/EK bizottsági rendelet (HL L 322., 2002.11.27., 4. o.) 10. cikke (2) bekezdésének előírása szerint „Az egyes naptári években végzett kicserélési ellenőrzések száma nem lehet kevesebb azoknak a napoknak a számánál, amelyeken export-visszatérítésre alkalmas termékek hagyják el a Közösség vámterületét az érintett kilépési vámhivatalokon keresztül.”

⁽²⁾ Vámzár használata alóli mentesítés adható az exportált áruk (pl. keletőtojas) jellege miatt.

vámzárjait. Ezért nem mindig találják meg a feltört, sérült vagy hiányzó vámzárakat, s így ezek esetleg kimaradnak a különös kicserélési ellenőrzésekből. A francia vámhatóságok éppen e gond kiküszöbölésére vezettek be egy 2 %-os nemzeti kiegészítő vámzár-ellenőrzési rátát.

A kicserélési ellenőrzések minősége

34. A kicserélési ellenőrzés alapján annak szemrevételező ellenőrzése, hogy megfelelnek-e az áruk a kísérőiratoknak. A felkeresett kikötők vámhivatalai gyakran azt a módszert követik, hogy a konténerajtókat kinyitva csupán a közvetlenül látható árukat azonosították („raktérajtós” ellenőrzések). Ezt gyakran, különösen kisebb kikötőkben (pl. Trieszt, Dunkerque) az okozta, hogy a közelben nincs a lerakodáshoz megfelelő létesítmény. Példaértékűnek találta a vizsgálat az Unió keleti határszakaszain működő vámhivatalok gyakorlatát, ahol a vászontetős teherautók szállítmányának ellenőrzése igen alaposnak bizonyult.

A kicserélési és különös kicserélési ellenőrzések során feltárt szabálytalanságok utókövetése

35. A kiléptető vámhivataloknak tájékoztatniuk kell az illetékes tagállami kifizető ügynökségeket a kicserélési ellenőrzések során feltárt szabálytalanságokról, és maguk is kérhetnek tájékoztatást az ügynökségek válaszigényeikről.

36. Több dán, lett, lengyel és szlovén kiléptető vámhivatal küldött szabálytalanságokról szóló tájékoztatást más tagállambéli felelős kifizető ügynökségekhez. A vámhivatalok azonban a legtöbb esetben külön kérés ellenére sem kaptak később visszajelzést a válaszigényeikről.

37. Külön kell említeni a dániai Aalborg vámhivatalánál felmerült problémát. Az itt elvégzett ellenőrzések során arra derült fény, hogy az Unió területéről történő kilépéskor rendkívül sok esetben hiányzott a vámzár. Az előírt különös kicserélési ellenőrzések végrehajtása helyett azonban a hivatal megtagadta annak igazolását, hogy az áruk elhagyták az Unió területét, azzal az indokkal, hogy vámzár hiányában nem tudta megállapítani az áruk azonosságát. 2004 augusztusa és 2006 februárja között ez a hivatal 280 ⁽³⁾ szállítmány esetében közölte más tagállambéli kifizető ügynökségekkel, hogy a vámzárak eltávolítása miatt nem

⁽³⁾ 2005-ben a teljes alapsokaság, amelyből a kicserélési ellenőrzésnek alávetett elemeket kiválasztották, 1 482 volt. A különös kicserélési ellenőrzések elvégzésével kapcsolatban feltárt szabálytalanságok száma 263 volt.

tudja igazolni az Unió területéről történt kilépést. A 280 tájékoztatás közül csak kettőre ⁽¹⁾ érkezett válasz. A dán vámhatóságok szerint a francia, görög, olasz és spanyol kifizető ügynökségek az ő egyetlen értesítésükre sem válaszoltak. 17 hasonló esetben, amikor az exportáruk származási helye Dánia volt, az aalborgi vámhatóságok tájékoztatták a dániai kifizető ügynökséget, és ezt követően az érintett export-visszatérítéseket visszavonták.

38. A problémát jól szemlélteti az az eset, amikor dán vám-tisztviselők egy teherautó vezetőfülkéjében 30 db vámhatóságilag engedélyezett céges vámrakarra bukkantak. Ezeket a vámrakarakat a szállítás során előfordulható árukicserélés megelőzésére a francia berakodási helyen – és csakis ott – kellett volna rögzíteni, mégis láthatóan szabadon hozzáférhetőek voltak.

Az Unió területéről történt kilépés megerősítése

39. Az export-visszatérítési jogosultság igazolásához alapvető annak a megerősítése, hogy az áruk elhagyták a közösségi vámterületet. Minden exportált áru kilépését a nemzeti hatóságok (vámhatóságok) által lepecsételt és aláírt kiviteli nyilatkozattal, vagy a tranzitszállítmány szintén lepecsételt és aláírt kísérőokmányával (T5 ellenőrző példány) kell megerősíteni.

40. Az Egyesült Királyságban a hajózási társaságokat és/vagy a kikötők üzemeltetőit bízták meg a tengeri úton, konténerben exportált áruk kilépésének igazolásával. Az érvényes szabályozás szerint az ilyen igazolás kiadása az „illetékes hatóságok” ⁽²⁾ feladata. A hajózási társaságok és a kikötők üzemeltetői azonban nem tekinthetők ilyennek. Amikor a brit vámhatóságok ellenőrizték a rendszert, a megvizsgált 913 kérelem 21 %-ában találtak pontatlanságot a kilépés időpontjával kapcsolatban. Az Egyesült Királyságban követett gyakorlat azt a kockázatot hordozza magában, hogy téves kilépési időpont nyer igazolást, valamint hogy a

⁽¹⁾ 1. A dán vámhatóság nem erősítette meg az áruk kilépését, és 2004 októberében tájékoztatta a belgiumi kifizető ügynökséget (BIRB) a kicserélési ellenőrzés eredményéről. A BIRB azonban egy norvégiai érkezési bizonylat alapján kb. 3 200 EUR értékben export-visszatérítést fizetett cukorra, és erről a 2005 augusztusában hozott döntéséről értesítette a dán vámhatóságot.

2. 2005 júniusában a dán vámhatóság nem igazolta, hogy az áruk elhagyták az Unió területét, mivel amiatt, hogy a németországi indításkor nem helyezték fel vámrakarakat, nem tudta megállapítani az áruk azonosságát. 2005 szeptemberében a német kifizető ügynökség (HZA Hamburg-Jonas) nem volt hajlandó kb. 21 800 EUR értékű export-visszatérítést fizetni egy konténer Norvégiába irányuló vajra. A holland exportőr fellebbezett a döntés ellen. Az ügy a Finanzgericht Hamburg előtt 2007 januárjában még folyamatban van.

⁽²⁾ A 800/1999/EK bizottsági rendelet (HL L 102., 1999.4.17., 11. o.) 9. cikke (1) bekezdésének a) pontja: „Amennyiben a T5 ellenőrző példányt vagy azt a nemzeti okmányt, amely igazolja, hogy a termékek elhagyták a Közösség vámterületét, az illetékes hatóságok záradékolják, a termékek [...]”

kereskedelmi nyilvántartások egyeztetésének híján a bejelentett áruk meg nem felelő áruk kilépése nyer megerősítést.

41. A tengeri úton zajló exportra vonatkozó közösségi szabályozás számos bonyolult lehetőségről rendelkezik arra nézve, hogy mely vámhivatal feladata az uniós területéről történő kilépés megerősítése és a kicserélési ellenőrzés végrehajtása. Ez attól függ, hogy a tengeri szállítást (tengeri fuvarozást) a vámhatóságok „rendszeres” fuvarként hagyják jóvá, vagy „nem rendszeres” fuvarként ismerik el. Rendszeres hajóúton szállított árunak a kizárólag közösségi vámterületen belüli kikötők között közlekedő hajókon szállított árukat nevezzük.

42. A számvevőszéki ellenőrzés megállapítása szerint egyes szállítmányok az EU területéről történő végső kilépésük helyén esetleg kimaradnak a kicserélési ellenőrzésekből. Ez történhet például akkor, amikor az árukat előbb tengeri úton, „rendszeres” hajóúton szállítják egyik tagállamból egy másikba, majd szárazföldi úton továbbítják egy uniós határátkelőhelyig. Így előfordulhat, hogy az igazoláson a közösségi vámterületről történő kilépés helyeként nem a tényleges kilépési hely szerepel, ami egyrészt azzal a kockázattal jár, hogy pontatlan kilépési időpontok nyernek megerősítést, másrészt azzal, hogy visszatérítésre jogosultként igazolt árukat később ismét behozhatnak uniós területre (lásd a 2. és 3. ábrát).

A fizikai ellenőrzések eredményei összefüggésbe helyezve

43. A tagállamoknak be kell számolniuk az export-visszatérítésekre vonatkozó fizikai ellenőrzéseik során feltárt szabálytalanságok mértékéről. A 4. táblázatban látható a 2000 és 2005 között fizikai ellenőrzések révén feltárt és az OLAF-nak ⁽³⁾ bejelentett szabálytalanságok értéke, összesen 3,5 millió EUR. Ezzel kapcsolatban megjegyzendő, hogy az export-visszatérítésekkel kapcsolatos, bármely módszerrel feltárt szabálytalanságok összértéke az utóbbi öt évben 98,6 millió EUR volt. Ez az abban az időszakban az OLAF-nak bejelentett összes mezőgazdasági vonatkozású szabálytalanság 16 %-ának felel meg, míg az export-visszatérítések ugyanekkor a mezőgazdasági kiadások 8,6 %-ára rúgtak. Tehát, habár a tagállamok elvégzik az előírt számú fizikai ellenőrzést, ez a feltárt szabálytalanságok értékét tekintve viszonylag szerény eredménnyel jár.

⁽³⁾ Európai Csalás Elleni Hivatal.

4. táblázat

A fizikai ellenőrzések révén feltárt és az OLAF-nak bejelentett szabálytalanságok értéke

A 386/90/EGK rendelet értelmében elvégzett fizikai ellenőrzések révén feltárt, majd bejelentett szabálytalanságok értéke

(euróban)

Tagállamok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Összesen
BE		66 723	40 875	64 191		57 129	228 918
DK	173 999	91 724	152 451	7 309	63 088	63 309	551 880
DE	272 941	99 239	89 706	212 440			674 326
IE		14 347	62 974	0	28 378		105 699
EL							0
ES	447 637	120 226					567 863
FR		93 026	55 887	135 144	311 035	80 443	675 535
IT				13 258	8 351	23 800	45 409
LU							0
NL				108 139			108 139
AT	165 748	4 300	13 931	4 662	90 616	41 685	320 942
PT		4 031	22 481	4 021	22 982	25 246	78 761
FI							0
SE							0
UK							0
EU-15	1 060 325	493 616	438 305	549 164	524 450	291 612	3 357 472
CZ							0
EE							0
CY						18 327	18 327
LV							0
LT						18 576	18 576
HU							0
MT							0
PL					8 671	50 914	59 585
SI							0
SK							0
EU-10					8 671	87 817	96 488
Összesen	1 060 325	493 616	438 305	549 164	533 121	379 429	3 453 960

Forrás: Az OLAF szabálytalanság- adatbázisa, 2006. decemberi állapot.

44. A bejelentett szabálytalanságoknak az ellenőrzött nyilatkozatok értékéhez viszonyított feltárási aránya (amennyiben a tagállamoktól ez az információ beérkezett) szintén viszonylag alacsony. A tagállamok 2005-ös éves jelentései szerint a szabálytalanságok általános feltárási aránya a fizikai ellenőrzéseknél ellenőrzött export-visszatérítési összegek 0,2 %-ával egyenlő ⁽¹⁾.

45. Ha a fizikai ellenőrzések révén feltárt szabálytalanságok értékét összevetjük a más módon feltártakéval, azt látjuk, hogy az első módszert viszonylag alacsony feltárási arány jellemezte. Az

5. táblázat összehasonlítása bemutatja, hogy az OLAF-nak bejelentett szabálytalanságok közül milyen értékű feltárási arányt képvisel a fizikai ellenőrzéseknek, másfelől a kereskedelmi nyilvántartások utólagos ellenőrzésének ⁽²⁾. Összehasonlításunk szerint 11:1 az arány az utólagos ellenőrzések javára, ami arra mutat, hogy a szabálytalanságok feltárási arányában mindaddig a fizikai kivétel után elvégzett utólagos ellenőrzések bizonyultak az eredményesebbik eszköznek. Habár a fizikai ellenőrzéssel feltárt szabálytalanságoknak csak egyes fajtáit lehet utólagos ellenőrzéssel is feltárni, és mindkét ellenőrzésfajta szerves részét képezi az általános ellenőrzési folyamatnak, ezek a számadatok mégis azt sugallják, hogy a fizikai és kicserélési ellenőrzéseket is lehetne célzottabban végrehajtani.

⁽¹⁾ A 2090/2002/EK rendelet 11. cikkének értelmében benyújtandó tagállami jelentések, valamint a Bizottság összefoglaló jelentése 2006. november 17-én.

⁽²⁾ Az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garanciaalap Garancia-részlegének finanszírozási rendszerébe tartozó ügyletek tagállamok által végzett vizsgálatáról szóló, 1989. december 21-i 4045/89/EGK tanácsi rendelet (HL L 388., 1989.12.30., 18. o.) értelmében.

5. táblázat

A kereskedelmi nyilvántartások utólagos ellenőrzése révén feltárt, az OLAF-nak bejelentett szabálytalanságok értéke (a 4045/89/EGK rendelet alapján)**A 4045/89/EGK rendelet szerinti ellenőrzések révén feltárt szabálytalanságok értéke (EUR-ban)**

	2001	2002	2003	2004	2005	Összesen
Összesen	7 711 833	4 655 655	5 638 791	8 044 471	1 695 640	27 746 390

A 386/90/EGK rendelet szerinti ellenőrzések révén feltárt, majd bejelentett szabálytalanságok értéke (EUR-ban)

	2001	2002	2003	2004	2005	Összesen
Összesen	493 616	438 305	549 164	533 121	379 429	2 393 635

A 4045/89/EGK rendelet, illetve a 386/90/EGK rendelet szerinti ellenőrzések révén feltárt, majd bejelentett szabálytalanságok értékének aránya

(a 4045/89/EGK szerintiek összege osztva a 386/90/EGK szerintiekével)

	2001	2002	2003	2004	2005	Összesen
A 4045/89, illetve a 386/90 szerintiek aránya	15,6	10,6	10,3	15,1	4,5	11,6

Forrás: Az OLAF szabálytalanság- adatbázisa, 2006. december 1-jei állapot.

Kielégítő intézkedéseket hozott-e a Bizottság ezeknek az ellenőrzéseknek a felügyeletére, illetve megfelelő válaszlempéseket tett-e az ellenőrzések eredményeinek és a feltárt hiányosságoknak az ismeretében?

46. A Bizottság rendszeresen tart tagállami ellenőrzéseket az export-visszatérítési kontroll eljárásokra vonatkozóan, és dokumentumalapú vizsgálatot is végez, amennyiben áttekinti a tagállamok éves jelentéseit. A Számvevőszék a 2001–2004-es időszakra nézve értékelt az ezekről az ellenőrzésekről szóló jelentéseket, és megállapította, hogy a fizikai és kicserélési ellenőrzések rendszere megfelelő módon tekintetbe vette a fő kontrollmechanizmusokat. A bizottsági ellenőrzések felölelték a 386/90/EGK rendelet szerinti következő főbb témákat: a kockázatelemzési rendszerek alkalmazása, elégséges ellenőrzésszám, az ellenőrzések megfelelő dokumentálása, kilépési igazolás, vámzárolási eljárások, az áruk eredete. További ellenőrzések vonatkoztak az előfinanszírozásra, illetve az export-visszatérítésekre vonatkozó 4045/89/EGK rendelet értelmében elvégzendő ellenőrzések módszertanára.

47. A tagállamok éves jelentéseivel kapcsolatban a 386/90/EGK rendelet alapján tett bizottsági intézkedések arra az esetre vonatkoznak, ha az elvégzett ellenőrzések száma nyilvánvalóan eltér az előírttól (vagyis a tagállamok saját maguk jelentik a hiányosságokat). Habár a tagállamok által felvetett kérdéseket a Kereskedelmi Mechanizmusok Bizottságának ülésein megvitatták, további intézkedések szükségesek még az ellenőrzések előreláthatósága (felvetette: Olaszország, 2003. április) és a kicserélési ellenőrzések alóli lehetséges kibúvás (felvetette: Dánia, 2004. május) tekintetében. A tagállamok éves jelentéseinek pontosságát vizsgálva a Számvevőszék ellenőrizte a 2004-es év vonatkozásában bejelentett szabálytalanságok értékét, és megállapította, hogy a holland hatóságok összesen 1,4 millió EUR összeget jelentettek be. A számvevőszéki vizsgálat nyomán ezt azután 78 000 EUR-ra csökkentették.

48. A Bizottság tagállami ellenőrzéseinek következtében a tagállami kontrollrendszerek hiányosságai pénzügyi korrekciókat vontak maguk után (lásd a 6. táblázatot). Ezek 67 %-a, vagyis 34 millió EUR a kicserélési, fizikai és dokumentációs ellenőrzések hiányosságaiból következett (Belgium, Dánia, Hollandia, Egyesült Királyság), míg 33 %, vagyis 16,5 millió EUR az állatjóléttel kapcsolatos hiányosságokból eredt (Németország, Franciaország, Hollandia).

6. táblázat

Export-visszatérítések – pénzügyi korrekciók 2002–2007 között (EUR-ban)

	Állatjólét	Egyszerűsített exporteljárás (UK) ⁽¹⁾	Fizikai ellenőrzések ⁽²⁾	Kicserélési ellenőrzések	A helyszíni vizsgálat időpontja	Késedelem, évben
Hollandia ⁽³⁾ ⁽⁷⁾	1 064 627				2000.11.27–29. 2001.1.8–10.	3
				26 664 623	2001.5.14–18.	5,7
Németország ⁽⁴⁾	13 823 822				2000.11.13–17. 2001.1.23–26.	3,6
Franciaország ⁽⁴⁾	1 649 756				2000.10.23–25. 2001.2.5–9.	3,8
Belgium ⁽⁵⁾			225 713		2001.12.3–7.	3,4
Egyesült Királyság ⁽⁶⁾		369 440	10 772		2001. június 2001. november	4,3
Dánia				6 616 032	2001.9.24–28. 2002.6.21.	
Összesen	16 538 205	369 440	236 485	33 280 655		
Főösszeg				50 424 785		
A korrekciók teljes összegének százalékában	32,80 %	0,70 %	0,50 %	66 %		

⁽¹⁾ Hiányosságok az egyszerűsített exporteljárás tervezésében.

⁽²⁾ A minimális vizsgálati kvóta be nem tartása.

⁽³⁾ 2004/561/EK (HL L 250., 2004.7.24., 21. o.)

⁽⁴⁾ 2005/354/EK (HL L 112., 2005.5.3., 14. o.)

⁽⁵⁾ 2005/579/EK (HL L 199., 2005.7.29., 84. o.)

⁽⁶⁾ 2006/554/EK (HL L 218., 2006.8.9., 12. o.)

⁽⁷⁾ 2007/243/EK (HL L 106., 2007.4.24., 55. o.)

Megjegyzés: Átváltási arány:

1 EUR = 0,6791 GBP (2006.7.27.).

49. Még mindig folyamatban van a kicserélési ellenőrzések szabályainak be nem tartásával kapcsolatos több olaszországi és hollandiai eset, az ezekben az országokban 2001/2002-ben tett helyszíni vizsgálatok nyomán. Ugyanez vonatkozik egyes 2004-es ellenőrzésekre, ahol a számlaelszámolási eljárások még pénzügyi korrekcióval járhatnak Németország, Írország, Spanyolország, Franciaország, Olaszország, Hollandia és az Egyesült Királyság számára. A Bizottság ellenőrei a következő témákkal kapcsolatban találtak hiányosságokat: a fizikai és kicserélési ellenőrzések minősége, a cukor-exportszállítmányok, a szankciók alkalmazása, a kockázatelemzési rendszerek minősége, a vizsgálati kvóták betartása.

50. Számlaelszámolási ellenőrzését követően a Bizottság még nem tett eredményes intézkedéseket annak érdekében, hogy a megállapítások alapján a vonatkozó szabályozást egyértelműbbé és/vagy szigorúbbá tegye. Az ellenőrzések előreláthatóságának gondját már több ellenőrzési jelentés is felemlítette (2004. június, Hollandia; 2004. május, Spanyolország; 2005. március, Belgium), de világos javaslatok mindmáig nem merültek fel.

51. Míg a Bizottság saját belső standardjai szerint a helyszíni vizsgálat és a végső döntés között előírt időszak 16 hónap (egyezettetés nélkül) és 24 hónap (egyezettetéssel) között van, a fizikai és

kicserélési ellenőrzések vizsgálatának esetében ezt az időtartamot nem mindig tartották be.

52. E jelentés főbb témáit/észrevételeit a Számvevőszék már kifejtette a tagállamoknak megküldött előzetes megállapításaiban, és 2005 áprilisában a Bizottságnak is eljuttatta. Ezek további vita tárgyát képezték a Kereskedelmi Mechanizmusok Bizottságának ülésein, legutóbb 2006 derekán. A Bizottság azonban még nem tett konkrét intézkedéseket e megállapítások hatására.

KÖVETKEZTETÉSEK ÉS AJÁNLÁSOK

53. A fizikai ellenőrzéseket illetően a Számvevőszék megállapította, hogy a szabályozás tagállami értelmezése következtében az ellenőrzésekre rendszeresen az exportőrök telephelyén, a rakodás kezdetén került sor. Ennek hatására az exportőr már számíthatott az ellenőrzésekre, ami csorbította azok eredményességét. A szabályozás egyértelműen leszögezi, hogy a fizikai ellenőrzéseket rendszeresen és előzetes értesítés nélkül kell végezni; ha az exportőrt előzetesen értesítették, vagy ha az akár csak hallgatólagosan értesült valamely fizikai ellenőrzésről, akkor az nem számít bele a minimálisan előírt ellenőrzésszámba.

1. ajánlás

A Bizottság biztosítsa a szabályozás megfelelő alkalmazását: az exportőrök telephelyén végzett ellenőrzések történjenek előre nem látható módon, hallgatólagos előzetes értesítés nélkül. E tekintetben a Bizottság szerezzen érvényt a Számvevőszék, illetve a saját észrevételeinek, és határozza meg, hogy az ezeknek az ismérveknek eleget nem tévő ellenőrzések beleszámítsanak-e az 5 %-os minimumba.

54. Az elvégzett fizikai ellenőrzések közül a vonatkozó szabályokkal ellentétben sok irányult alacsony export-visszatérítési értéket képviselő nyilatkozatokra. A 2005-ben elvégzett fizikai ellenőrzés 6 % és 13 % közötti része csupán az összes visszatérítési érték 0,1 %-át fedte le. Ez különösen azokban a tagállamokban volt így, ahol a nyilatkozatok kiválasztásánál nem alkalmaztak kockázatelemzést, de még a kockázatelemzést alkalmazó három felkeresett tagállamban is rendszeresen ellenőriztek alacsony export-visszatérítésű szállítmányokat.

2. ajánlás

A Bizottság vizsgálja felül, hogy a tagállamok milyen módszerrel választják ki a fizikai ellenőrzésnek alávetendő nyilatkozatokat; vegye fontolóra a kockázatelemzés alkalmazásának kötelezővé tételét, illetve annak a visszatérítési küszöbértéknek az emelését, amely fölött a nyilatkozatot fizikai ellenőrzésnek kell alávetni. Ez költséghatékonyabbá tenné a fizikai ellenőrzéseket, és a nagyobb visszatérítési értékű, nagyobb kockázatú szállítmányok kiválasztásával segítene hatékonyabban felhasználni a vámhatóságok forrásait.

55. Ömlesztett szállítmányok fizikai ellenőrzésénél előfordulhat, hogy az a hajórakománynak csupán egy kis részét érinti. Amennyiben az ilyen ellenőrzés önmagában áll, és nem követi további vizsgálat arra nézve, hogy az egész szállítmány megfelel-e a nyilatkozatoknak és jogosult-e visszatérítésre, akkor fennáll az a kockázat, hogy az ellenőrzés értéke csorbul.

3. ajánlás

A Bizottság vegye fontolóra annak tisztázását, hogy amikor egy ömlesztett szállítmány egy részét választják ki fizikai ellenőrzésre, akkor a nemzeti hatóságoknak az egész szállítmányt kelljen fölülvizsgálniuk, például más nyilvántartásokkal történő összevetés révén, ami biztosítaná, hogy ne csak elkülönítve vizsgálják a szállítmány egy részét.

56. A kicserélési ellenőrzésekkel kapcsolatban a Számvevőszék az alábbiakat állapította meg:

- a) Egyes kicserélési ellenőrzések csupán a szállítmány egy részének futólagos szemrevételezésével történtek, ami nem elégséges az ellenőrzések szándékolt céljának eléréséhez.

- b) Az egyes tagállamok eltérő módon szabták meg a minimálisan elvégzendő számát kicserélési ellenőrzések elvégzéséhez.

- c) A szabályozás szerint a fizikai ellenőrzésnek alávetett, majd a vámhatóságok által vámmal ellátott áruk mentesülnek a további kicserélési ellenőrzések alól (kivételes körülményektől eltekintve). Az ellenőrzés megállapítása szerint egyes (más célból) vámmal ellátott, de fizikai ellenőrzésnek alá nem vetett szállítmányok az Unió területéről történő kilépés helyén mentesültek a kicserélési ellenőrzések alól.

- d) A kiléptető vámhivatalok akkor végeznek különös kicserélési ellenőrzést, ha a korábban rögzített vámmarokat feltörték vagy azokat más illetéktelen beavatkozás érte. Mivel a vámmarok ellenőrzésére nézve nincsenek külön szabályok, ezek végrehajtása következetlennek mutatkozott.

- e) Amikor egyes szállítmányokat hajón szállítanak egyik tagállamból egy másikba, majd azok közúton vagy vasúton hagyják el az EU területét, fennáll annak a lehetősége, hogy az EU területéről történő végső kilépésük helyén kimaradnak a kicserélési ellenőrzésekből.

- f) Az Unió területéről történő kilépés helyére érkező szállítmányoknak nincs kísérő dokumentációjuk, amelyből egyértelműen kiderülne a visszatérítési érték, sőt akár a visszatérítés jogosultsága, ami az ilyen ellenőrzéseket végző tisztviselők számára megnehezíti az ellenőrizendő szállítmányok kiválasztását.

- g) Amikor a kicserélési ellenőrzések szabálytalanságokat tárnak fel, ezekről visszajelzést kell adni az áruk származási tagállamának, s egyben tájékoztatást lehet kérni az értesítés nyomán tett intézkedésekről. A Számvevőszék megállapítása szerint ez a rendszer nem működött a szándékolt módon, és az ellenőrzéseket végrehajtó hatóságokat nem tájékoztatták a válaszintézkedésekről.

4. ajánlás

A Számvevőszék javasolja, hogy:

A kicserélési ellenőrzésekre vonatkozó előírások biztosítsák, hogy az ellenőrzésre kiválasztott szállítmány egésze szemrevételezhető legyen.

Kerüljön megfontolásra, hogy a minimálisan elvégzendő kicserélési ellenőrzések számát ne a többféleképp értelmezhető „naponta egyet” szabály szerint, hanem a kiviteli nyilatkozatok egy bizonyos százalékában határozzák meg.

A Bizottság hozzon intézkedéseket az export-visszatérítésre jogosult áruszállítványokra felhelyezett vámzár szerepének világossá és egyértelművé tételére. Csak így lesz szavatolható, hogy a kicserélési ellenőrzések a fizikailag ellenőrzött, majd az indító hivatal által vámzárral ellátott árukon kívül minden más exportszállítványra is vonatkozzanak.

A Bizottság vizsgálja felül a kicserélési ellenőrzésekre, illetve a különös kicserélési ellenőrzésekre vonatkozó rendelkezéseket annak biztosítására, hogy a tagállamok azokat egységesen alkalmazzák, s hogy az uniós határokon az ilyen ellenőrzéseket végző vámtisztviselők számára világos legyen, mely szállítványokat tekintsek ellenőrizendőnek.

A Bizottság biztosítsa, hogy betartják a kicserélési ellenőrzések során feltárt és bejelentett szabálytalanságokra vonatkozó tájékoztatási és utókövetési eljárásokat, illetve hogy az érintett tagállamok hatékonyan végzik az ezek nyomán szükségessé vált teendőket.

57. A szabályozási rendszer alkalmazásának bizottsági felügyeletét, illetve a rendszer működésében mutatkozó hiányosságok orvoslását illetően:

- a) A Számvevőszék megállapításai döntően egybevágnak a Bizottság saját ellenőrzési részlegeinek megállapításaival. Habár a Bizottság már jó ideje tud ezekről a hiányosságokról, válaszigként mégsem eszközölt jogszabályi változtatásokat vagy időben történő pénzügyi korrekciókat.
- b) Az, hogy a visszatérítésekkel kapcsolatban az utólagos ellenőrzések, vagyis a kereskedelmi nyilvántartásoknak a fizikai kivitel utáni ellenőrzései jelentősebb számban tártak fel

szabálytalanságokat, mint a fizikai ellenőrzések, azt sugallják, hogy a fizikai és kicserélési ellenőrzéseket is lehetne célzottabban végrehajtani.

- c) A Bizottság az ellenőrzések működését egyrészt tagállami helyszíni vizsgálatok révén, másrészt az elvégzett export-visszatérítési ellenőrzésekről benyújtott tagállami jelentések áttekintése útján felügyeli. A Bizottság részben ezekre az ellenőrzésekre alapozva nyer átfogó bizonyosságot arra nézve, hogy a mezőgazdasági támogatások kifizetése jogszerűen és szabályszerűen történik.

A Számvevőszék által feltárt hiányosságokat eredményesen kell kezelni annak biztosítása végett, hogy a fizikai és kicserélési ellenőrzések rendszere révén a Bizottság magasabb szintű bizonyosságot nyerhessen az export-visszatérítési kiadásokra vonatkozóan.

5. ajánlás

A Számvevőszék javasolja, hogy:

A Bizottság javasoljon jogszabályi változtatásokat a fizikai és kicserélési ellenőrzések megbízhatóbbá tételére, illetve ezen ellenőrzések összehangolt és eredményes alkalmazásának biztosítására. Többek között: az ellenőrzések ne legyenek előreláthatóak, az ellenőrzések kiválasztása kötelezően kockázatelemzés révén történjék, és legyen biztosítva, hogy a fizikai ellenőrzésnek korábban alá nem vetett exportszállítványokon kicserélési ellenőrzést hajtanak végre.

A Bizottság különösen vizsgálja felül az áruk berakodása előtt elvégzett ellenőrzések megbízhatóságát, és határozza meg, hogy ezek az ellenőrzések eleget tesznek-e azoknak az ismérveknek, amelyek alapján be lehet őket számítani a szabály szerint szükséges minimális számú ellenőrzésbe.

Ezt a jelentést a Számvevőszék 2007. június 21-i ülésén, Luxembourgban fogadta el.

a Számvevőszék nevében
Hubert WEBER
elnök

PÉLDÁK

1. ábra

Marhahús szállítása teherautón Spanyolországból Oroszországba Németországon és Lettországon keresztül

A marhahúsból álló szállítmány export-visszatérítési értéke: 9 000 EUR. Az árut a végső rendeltetési helyre történő szállítása közben vámfelügyelet alatt egy ideig hűtőházban lehet tartani (pl. Hamburgban, Németország), amíg az exportőr eldönti, hogy az út végső szakaszán milyen szállítóeszközt (hajót vagy teherautót) vesz igénybe.

2. ábra

Fagyasztott csirke (baromfi) szállítása Morlaix-ból (Franciaország) Szaúd-Arábiába (Szaúd-Arábiába) Bresten (Franciaország) és Rotterdamon (Hollandia) keresztül beszállítóhajón, majd óceánjáró hajón 24 tonnás konténerekben.

Export-visszatérítési érték egy 24 tonnás konténerre: 10 800 EUR 2004 novemberében.

Indító vámhivatal: Morlaix

Kiléptető vámhivatal: Brest (átrakodás Rotterdamban)

A Brest/Rotterdam viszonylatban működő beszállítóhajó (habár kereskedelmi értelemben rendszeres hajójáratról van szó) vámjogi helyzetét tekintve a Vámkódex értelmében nem rendszeres hajójáratnak minősül. Ez azt jelenti, hogy a bresti vámhatóság helyesen erősítette meg, hogy az áruk aznap léptek ki az Unió területéről, amikor a hajó elhagyta Brest kikötőjét.

3. ábra

Teljes tejből készült tejpor szállítása hajón és teherautón Cookstownból (Egyesült Királyság) Moszkvába (Oroszország) Rotterdamon (Hollandia), Rigán (Lettország) és Grebneván (Lettország) keresztül

Export-visszatérítési érték egy 25 tonnás konténerre: 13 650 EUR 2005 júniusában.

Indító vámhivatal: Belfast (belföldi vámkezelés Cookstownban)

(Elsőként) kiléptető vámhivatal: Belfast

(Végső) kiléptető vámhivatal: Grebneva, Lettország

Attól függően, hogy „rendszeres” vagy „nem rendszeres” hajójáratokat vettek-e igénybe, a kicserélési ellenőrzésekért és az áruk uniós vámterületről történő kilépésének igazolásáért vagy a Belfast, Egyesült Királyság, vagy a Rotterdam, Hollandia, vagy a Grebneva, Lettország kiléptető vámhivatal felel.

MELLÉKLET

A RENDSZER MŰKÖDÉSE

Az alábbiakban röviden vázoljuk, hogyan működik az export-visszatérítési kérelemmel érintett szállítmányok fizikai és kicserélési ellenőrzésének, illetve az uniós területről való kilépése megerősítésének rendszere.

- a) az export-visszatérítési kérelemmel érintett szállítmányokat az exportőrök vagy belföldön, a berakodás helyén (kereskedelmi létesítményekben), vagy akár belföldi vámhivatalnál, akár az uniós területről való kilépés helyén működő hivatalnál állítják vám elé;
- b) az árut kiviteli nyilatkozatnak kell kísérmie, amelyben szerepel többek között az áru leírása és mennyisége;
- c) ha az árut belföldi berakodási helyen állítják vám elé, az exportőrnek legalább 24 órával előre kell jeleznie a rakodás megkezdését és befejezését (előzetes bejelentés) ⁽¹⁾;
- d) termékágazonként és évente a benyújtott kiviteli nyilatkozatok legalább 5 %-át kell fizikailag ellenőrizni ⁽²⁾;
- e) az ellenőrzési százalékarány egyes termékágazatokban alacsonyabb is lehet ⁽³⁾, ha az ellenőrzendő szállítmányokat kockázatelemzéssel választják ki, de ekkor is érvényes, hogy az 5 %-os ellenőrzési aránynak összességében teljesülnie kell. A „magas kockázatú” termékágazatokban végzett fizikai ellenőrzések elvileg kiegyensúlyozzák a „kis kockázatú” termékágazatok ellenőrzéseinek 5 % alatti arányát;
- f) kis export-visszatérítési értékű és kis mennyiségre vonatkozó nyilatkozatokat (<200 EUR, illetve <500 kg) nem kell figyelembe venni a fizikai ellenőrzésnél, hacsak nem merül fel csalás vagy visszaélés gyanúja ⁽⁴⁾;
- g) ha az exportőrt előzetesen értesítették, vagy ha akár csak hallgatólagosan értesült valamely fizikai ellenőrzésről, akkor az az ellenőrzés nem számít bele a minimálisan előírt ellenőrzésszámba ⁽⁵⁾;
- h) ha az áru fizikailag más kilépési ponton hagyja el az Unió területét, mint ahol az árut a kiviteli nyilatkozattal vám elé állították, akkor a szállítóeszközt vagy a csomagolást vámmzárral kell ellátni. A vámmzárat vagy a vámmhatóságok helyezik fel, vagy maguk az exportőrök, amennyiben a vámmhatóságok felhatalmazták őket céges vámmzárak használatára ⁽⁶⁾;
- i) kicserélési ellenőrzést ⁽⁷⁾ legalább annyi nyilatkozatra vonatkozóan kell végezni, ahány napon export-visszatérítési kérelemmel érintett, vámmzár nélküli ⁽⁸⁾ áru hagyja el az Unió területét az érintett vámhivatalon keresztül (vagyis elvileg naponta legalább egy nyilatkozatra nézve);
- j) ezenfelül különös kicserélési ellenőrzést kell végezni akkor, ha a vámmzárakat időközben eltávolították vagy feltörték, illetve ha a vámmzárhasználat kötelezettsége alól nem adtak mentesítést;
- k) a kicserélési ellenőrzések szemrevételezéssel történnek, céljuk annak biztosítása, hogy az áru megfelel a kísérőokmányoknak;
- l) az export-visszatérítést (többek között) akkor lehet kifizetni, ha a vámmhatóság megerősítette, hogy az áru elhagyta az Unió területét ⁽⁹⁾.

⁽¹⁾ A 800/1999/EK rendelet 5. cikkének (7) bekezdése.

⁽²⁾ A 386/90/EGK rendelet 3. cikke.

⁽³⁾ „... termékcsoportonként a kötelező legalacsonyabb mennyiség 2 %.”

⁽⁴⁾ A 2090/2002/EK rendelet 2. cikke.

⁽⁵⁾ A 386/90/EGK rendelet 3. cikke és a 2090/2002/EK rendelet 5. cikke.

⁽⁶⁾ A 2090/2002/EK rendelet 7. cikke.

⁽⁷⁾ A 2090/2002/EK rendelet 10. cikke.

⁽⁸⁾ Kicserélési ellenőrzésre rendszerint akkor nem kerül sor, ha egy szállítmányt már elláttak vámmzárral, hiszen az ilyen szállítmányt úgy tekintik, mint fizikailag ellenőrzöttet és a nyilatkozatnak megfelelőt.

⁽⁹⁾ Amikor a visszafizetési ráta rendeltetési országonként eltérő, akkor bizonyítékkal kell szolgálni, hogy az áru valóban a bejelentett rendeltetési ország piacára került.

A BIZOTTSÁG VÁLASZAI

ÖSSZEFOGLALÁS

I. Az 1992-es KAP-reformig az export-visszatérítés a KAP egyik fő pillérét képezte, azonban a KAP soron következő reformjaival vesztett jelentőségéből. Az 1. táblázat adatai is ezt igazolják: az 1988-as 9,8 milliárd EUR-ról 2006-ra 2,5 milliárd EUR-ra csökkent az összege. 2007-ben mindössze 1,4 milliárd EUR-t állítottak be a költségvetésbe az export-visszatérítések finanszírozására. A legfontosabb tényező pedig az, hogy a Bizottság a WTO keretében politikai kötelezettségvállalást tett az export-visszatérítések 2013-ig történő megszüntetésére.

Mindamellet az utolsó export-visszatérítés kifizetéséig teljes körű ellenőrzési rendszert kell fenntartani. A Bizottság ezen okból üdvözli az ajánlások többségét, és ezek teljesítését nyomon fogja követni. Az ellenőrzési rendszernek a lehetséges kockázatok elkerülésére irányuló semmiféle módosítása nem eredményezhet ugyanakkor felesleges jogalkotási bonyodalmakat, sem pedig az igazgatási szervek és az érdekeltek igazgatási terheinek aránytalan növekedését. Az export-visszatérítési rendszer fokozatos leépítésére, majd teljes felszámolására tekintettel ez nem volna indokolható.

II. Az exportszállítmányokon végrehajtott fizikai ellenőrzések részét képezik a jelenleg működő általános és teljes körű ellenőrzési rendszernek. Ez magában foglalja az export-visszatérítési kérelmek 100 %-os előzetes adminisztratív ellenőrzését, a 4045/89/EGK tanácsi rendelet szerinti utólagos ellenőrzéseket, valamint a Bizottság általi számlaelszámolási ellenőrzéseket.

IV.

- a) A Bizottság az ellenőrzések kiszámíthatóságával kapcsolatos kockázatra való tekintettel a kereskedelmi mechanizmusok bizottságának 2005. május 10-i ülésén emlékeztette a tagállamokat, hogy a megelégedés-szerű fellépés érdekében változassák a fizikai ellenőrzések időzítését.
- b) A tagállamok által benyújtott éves jelentések alapján 2005-ben a minimumküszöböt meghaladó összegű exportértékesítések 6,08 %-a esett át fizikai ellenőrzésen. Ez az exporttömeg az export összértékének csaknem 7 %-át tette ki, ami arra utal, hogy az ellenőrzések nem a kisebb értékű exportszállításokra koncentráálódtak.
- c) A használt módszer összhangban van a jogszabályokkal és a politikai célkitűzésekkel. Az ömlesztettáruszállítmányok reprezentatív minta alapján történő ellenőrzése a többi áru fajta kezeléséhez hasonlít.

V.

- a) A kicserélési ellenőrzések olyan szemrevételezéses ellenőrzések, amelyek azt vizsgálják, hogy a kilépési vámhivatalnál bemutatott áru megegyezik-e a feladási helyen bejelentett áruval ⁽¹⁾.

A tagállamok a végrehajtott ellenőrzések számát tekintve nagymértékben eleget tettek a minimális követelményeknek.

VI.

- a) A Bizottság üdvözli e jelentés 46. pontjának megállapításait, különösen a következőt: „A Számvevőszék értékelte a 2001–2004-es időszakra vonatkozó (bizottsági) ellenőrzési jelentéseket, és arra a következtetésre jutott, hogy a fizikai és kicserélési ellenőrzések rendszerében a kulcsfontosságú ellenőrzésnek lefedettsége megfelelő volt.”
- b) A Bizottság fontosabb megállapításait megfelelő időben kommunikálta a tagállamok felé. Amennyiben igazolhatóak, ezek a megállapítások az EU költségvetése számára történő pénzügyi visszatérítéseket fogják eredményezni.

Mind a 386/90/EGK tanácsi rendelet, mind a 2090/2002/EK bizottsági rendelet jogi módosításai folyamatban vannak annak érdekében, hogy azok többek között választ adjanak a Számvevőszék által jelzett gyengeségekre.

⁽¹⁾ A 2090/2002/EK rendelet 10. cikkének (4) bekezdése.

VII.

- b) A kereskedelmi mechanizmusok bizottságának 2005. május 10-i ülése emlékeztette a tagállamokat, hogy szükséges a fizikai ellenőrzések időzítésének változtatása, és elvárja tőlük, hogy ennek megfelelően cselekedjenek.

Gondos mérlegelést és konzultációt követően a Bizottság a közeljövőben jogszabályjavaslatokat fog benyújtani a tagállamok véleményéhez a kereskedelmi mechanizmusok bizottságában.

BEVEZETÉS

1. Az 1992-es KAP-reformig az export-visszatérítés a KAP egyik fő pillérét jelentette, azonban a KAP soron következő reformjaival elvesztette jelentőségét. Az 1. táblázat adatai is ezt igazolják: az 1988-as 9,8 milliárd EUR-ról 2006-ra 2,5 milliárd EUR-ra csökkent az összege. 2007-ben mindössze 1,4 milliárd EUR-t állítottak be a költségvetésbe az export-visszatérítések finanszírozására. A legfontosabb tényező pedig az, hogy a Bizottság a WTO keretében politikai kötelezettségvállalást tett az export-visszatérítések 2013-ig történő megszüntetésére.

Mindamellet az utolsó export-visszatérítés kifizetéséig teljes körű ellenőrzési rendszert kell fenntartani. A Bizottság ezen okból üdvözlö az ajánlások többségét, amelyeket nyomon fog követni. Ugyanakkor az ellenőrzési rendszernek a lehetséges kockázatok elkerülésére irányuló semmiféle módosítása nem eredményezheti a jogszabályok felesleges komplikációját, sem pedig az igazgatási szervek és az érdekelt igazgatási terheinek aránytalan növekedését. Az export-visszatérítési rendszer fokozatos leépítésére, majd teljes felszámolására tekintettel ez nem volna indokolható.

4. A Számvevőszék által említett ellenőrzéseken felül minden export-visszatérítési kérelem esetében 100 %-os előzetes adminisztratív ellenőrzés, valamint a 4045/89/EGK rendelet alapján utólagos ellenőrzések rendszere kerül alkalmazásra.

ÉSZREVÉTELEK

13. Az Egyesült Királyság tekintetében a Számvevőszék által említett felülbírálatok problémája egy 2004-ben bevezetett új számítógépes rendszer problémáiból adódott. Azóta a felülbírálatok száma lényegesen csökkent.

15. A tagállamok bármilyen általuk kívánt ellenőrzést elvégezhetnek az alacsony értékű exportokon, feltéve, hogy nem számítják be ezeket az elvégzendő ellenőrzések minimális szintjének számításakor. Továbbá a tagállamok kötelessége, hogy megfelelő rendelkezéseket fogadjanak el a csalások és visszaélések megakadályozására⁽¹⁾. Ezek a rendelkezések tartalmazhatnak alacsonyabb értékű exportokon végzett fizikai és kicserélési ellenőrzéseket, így ebben az esetben ezek beszámíthatók a minimálisan előírt ellenőrzésszámba.

Ugyanakkor a Bizottság osztja a Számvevőszék azon véleményét, hogy a tagállamoknak törekedniük kell az ellenőrzésre kiválasztott alacsony és magas értékű szállítmányok közti megfelelő egyensúlyra annak érdekében, hogy a lehető leghatékonyabban kezeljék a jelentkező kockázatokat.

A tagállamok által benyújtott éves jelentések alapján 2005-ben a minimumküszöböt meghaladó összegű exportértékesítések 6,08 %-a esett át fizikai ellenőrzésen.

16. A Bizottság emlékeztet arra, hogy az alacsony értékű szállítmányok beszámíthatók az ellenőrzések minimális szintjének megállapításakor, amennyiben ezek célja a csalások és visszaélések megakadályozása. Lásd az 2090/2002/EK bizottsági rendelet 2. cikkének (3) bekezdését.

17. Az ajánlásokat a Bizottság további vizsgálatoknak veti alá.

18. A Bizottság hangsúlyozza, hogy az exportőrnek jeleznie kell, hogy export-visszatérítésre jogosult-e vagy sem. Javaslatot fog benyújtani a kereskedelmi mechanizmusok bizottságának véleményéhez a dokumentumokban (T5 ellenőrző példány) kötelezően feltüntetendő információkra vonatkozóan, amelyek megállapítják, hogy benyújtottak-e visszatérítési kérelmet és hogy ennek mekkora a becsült összege.

19–21. A Bizottság elfogadja, hogy az ellenőrzések (exportőr terhelő) költsége lényegesen magasabb, ha az ellenőrzést a kifizető vámhivatalnál végzik, és nem az exportőr telephelyén. Az ilyen ellenőrzési rendszer azzal a feltétellel előnyösebb, hogy az exportált termékeket még a 800/1999/EK rendelet 5. cikke⁽²⁾ bekezdésében említett berakodás megkezdése előtt elkülönítik vagy azonosítják.

1. keretes szöveg. Első keretes szöveg. Az exportőrök nem vonhatják vissza export-visszatérítési kérelmüket, miután arról értesülnek, hogy az érintett árucikkeket fizikai ellenőrzésre választották ki. A kérelem visszavonásának lehetősége aláásná ezen ellenőrzések célját. A bizottsági szolgálatok ezért tovább vizsgálják ezt a megállapítást.

⁽¹⁾ A 2090/2002/EK rendelet 2. cikke.

⁽²⁾ A D(2005) 12998 vitadokumentumban említettek szerint; TMC 2005. május 10.

23. A Bizottság osztja a Számvevőszék nézetét, miszerint az ellenőrzések néhány esetben lehetséges, hogy kiszámítható módon zajlottak a állandósult módszerek miatt, de ez nem mindig szükségszerű. A kérdés már a tagállamok elé került a kereskedelmi mechanizmusok bizottságában ⁽¹⁾.

Az exportőr telephelyén végzett ellenőrzés gyakorlatának előnye, hogy az exportőr számára kényelmesebb, és a vámhatóságok számára teljes és könnyű hozzáférést tesz lehetővé az ellenőrzésre kiválasztott árucikkekhez.

Ezenfelül, ha az exportcikkeket a berakodás kezdete előtt elkülönítették vagy azonosították a vámhivatal felé benyújtott nyilatkozatban említettek szerint (800/1999/EK rendelet 5. cikke (7) bekezdése), akkor az exportőr már hozzárendelésre került a termékek azonosságához.

Az exportőr telephelyéről fizikai ellenőrzés nélkül elszállított árukat később kicserélési ellenőrzésre választják ki a Közösség területéről való kilépés helyén, és 2005-ben az ilyen exportok kb. 13 %-a esett át ténylegesen ilyen vizsgálaton.

24. és 2. keretes szöveg. A Bizottság nem tekinti problémának, ha egy teljes hajórakományt kitevő azonos termékre több kiviteli nyilatkozatot állítanak ki, és a vámhatóságok csak az egyik kiviteli nyilatkozathoz tartozó termékeket ellenőrzik. Az exportőr nem tudja előre, hogy melyik kiviteli nyilatkozatot fogják ellenőrizni.

Ezen túl a jelenlegi megközelítésnek az az előnye, hogy több szállítmány kerül ellenőrzésre annál – jöllehet csak részlegesen –, mintha a mindent vagy semmit megközelítést kellene alkalmazni.

A helyszíni fizikai ellenőrzésen túlmenően az egész szállítmányra vonatkozó szállítási okmányoknak a többi kereskedelmi dokumentációval együtt igazolniuk kell az egész rakományra vonatkozó bizonyosságokat. Ezen túlmenően a 4045/89/EK rendelet szerinti utólagos ellenőrzések megerősítik ezeket a bizonyosságokat.

25 és 26. A Bizottság egyetért azzal, hogy a vámhatóságok a rakomány előzetes ellenőrzése nélkül ne helyezzenek fel vámzárakat a rakományra.

A Bizottság megvizsgálja a jogszabályok módosításának lehetőségét annak érdekében, hogy a vámhatóságok által felhelyezett vámzárakra vonatkozó szabályokat megerősítsék. Az előzetes fizikai ellenőrzés nélkül felhelyezett vámzárak nem elfogadhatóak.

3. keretes szöveg. A Bizottság tisztában van a problémával, és az esetet jelentették az OLAF-nak.

⁽¹⁾ D(2005) 12998 vitadokumentum, a 2005. május 10-i kereskedelmi mechanizmusok bizottságában tárgyalva.

27 és 28. Az engedélyezett feladó rendszere ⁽²⁾ nem zárja ki „céges vámzárak” helyett eredeti, „vámhatósági vámzárak” felhelyezését. A kísérő szállítási dokumentumból ⁽³⁾ egyértelműen kiderül, hogy az egy engedélyezett feladó szállítmányára vonatkozik.

A 2454/93/EGK rendelet helyes alkalmazása mellett nem fordulhat elő az, hogy nem világos, hogy a vámzárakat a vámhivatal vagy egy engedélyezett feladó helyezte-e fel.

30. A Számvevőszék arra a gyakorlatra hivatkozik, hogy a vámhivatal néhány kikötőben annyi kicserélési ellenőrzést hajt végre, ahány napon olyan szállítmány érkezett a kikötő szárazföldjére, amely ilyen ellenőrzés hatálya alá esik; más tagállamok ezen ellenőrzések mennyiségét azon napok számára korlátozzák, amelyekre ilyen szállítmányok elhagyják a kikötőt a tengeri oldalon. A jogi rendelkezés a kicserélési ellenőrzések számát úgy határozza meg, hogy az nem lehet kevesebb azon napok számánál, amelyekre a szabályozása hatálya alá eső termékek elhagyják a Közösség vámterületét az érintett kiléptető vámhivatalon keresztül ⁽⁴⁾.

Mivel egy tengeri határt átlépő tengeri hajó nagyobb számú konténert szállít, mint egy szárazföldi határt átlépő teherautó, koncentráldódik az érintett napok száma a fent leírtak szerint, és a kicserélési ellenőrzések gyakorisága is ennek megfelelően változik.

31. A Bizottság emlékeztetni fogja a tagállamokat a kereskedelmi mechanizmusok bizottságában arra, hogy az áruk kicserélési ellenőrzésre való kiválasztásának lehetőleg kockázatelemzés alapján kell történnie, és amennyiben több nyilatkozattal rendelkező szállítmányok kerülnek kiválasztásra, a szállítmányrészek külön kicserélési ellenőrzését meg kell indokolni.

Összevont szállítmányon az új tagállamok végeztek többszöri ellenőrzést közvetlenül a bővítés után, mivel akkoriban nem akarták megkockáztatni az előírás félreértését. Gyakran túllépik a kicserélési ellenőrzések minimumkövetelményeit.

33. A 2090/2002/EK rendelet 10. cikkének rendszere kötelezően előírja a kicserélési ellenőrzéseket, és amennyiben az ilyen ellenőrzések során olyan anomáliákat fedeznek fel, mint például a sérült vámzár, akkor a vámhivatalnak egy különös kicserélési ellenőrzést kell végeznie. A tagállamokat bátorítják kockázatelemzések készítésére, és egy ilyen szabály mellett hasznos lehet aktív ellenőrzéseket végezni a vámzárakon. Mindamellelt a Bizottság azt tervezi, hogy javasolni fogja a kiléptető vámhivatalok számára a vámzárak állapota aktív ellenőrzésének kötelezővé tételét.

⁽²⁾ A 2425/93/EK rendelet 912. cikke g. pontjának (4) bekezdése a T5 ellenőrző példányról.

⁽³⁾ T5 ellenőrző példány, A. keretes szöveg és/vagy 110. keretes szöveg; a 2454/93/EGK rendelet 912. cikke g) pontja (2) bekezdése b) vagy c) alpontja.

⁽⁴⁾ A 2090/2002/EK rendelet 10. cikkének 2. bekezdése.

34. A Bizottság egyetért azzal, hogy a „raktérajtós” ellenőrzések nem feltétlenül bizonyosodnak meg a lehető legjobban arról, hogy az árukat nem cserélték ki, de a tapasztalatok szerint az ilyen típusú ellenőrzések nem jelentik a legáltalánosabb megközelítést, mint ahogy a Számvevőszék is úgy jellemezte a relatíve kicsi kikötőket, hogy azok export-visszatérítést élvező termékekkel kapcsolatos forgalma korlátozott.

A nagyobb kikötőkben, mint Felixstowe, Le Havre és Rotterdam a konténereket erre kijelölt helyiségekbe szállítják, és olyan mértékben rakodják ki őket, ami lehetővé teszi az egész rakományhoz való hozzáférést.

37. Aalborg vámhivatala minden olyan helyzetet eleve rendellenesként határoz meg, amelyekben különös kicserélési ellenőrzés szükséges.

Dánia szóban közölte, hogy a vámzárak azért hiányoztak, mert a közösség déli részéről származó gyümölcsöt exportáló teherautók szállítmányát másik teherautókra rakodták át a kilépési vámhivatalig való szállítás közben. A Bizottság kérte a tagállamokat a 2006. november 17-i kereskedelmi mechanizmusok bizottságának ülésén, hogy figyeljenek oda az ilyen esetekre, amire a belga hatóságok azt válaszolták, hogy az ő vámhivatalaik felügyelik az ilyen jellegű átrakódásokat.

Mivel az átrakódások ilyen jellegű felügyelete jelentős munkaterhet ró a tagállamok hatóságaira, a Bizottság újra tárgyalta a kérdést a kereskedelmi mechanizmusok bizottságának 2007. április 17-i ülésén ⁽¹⁾.

38. A „céges” vámzárak jelenléte vagy hiánya nincs hatással az áruk kicserélési ellenőrzésre vagy különös kicserélési ellenőrzésre való kiválasztására. Minden engedélyezett feladó által vámzárral ellátott vagy nem ellátott exportszállítmány egyébként is kicserélési ellenőrzésre kötelezettnek minősül ⁽²⁾.

40. Az Egyesült Királyságban kialakult helyzet a számlaelszámolási eljárásban áttekintés alatt áll.

42. Bár lehet némi kockázat, ahogy a Számvevőszék is jelezte, ilyen esetekben a kérdéses termékek mindaddig vámfelügyelet alatt maradnak, amíg valóban fizikailag el nem hagyják a Közösség vámterületét. Ezért a Bizottság úgy látja, hogy az export-visszatérítésekre vonatkozó kockázat kezelése megfelelő.

43. Míg a Bizottság adatbázisában az export-visszatérítések relatív aránya magasabb lehet az átlagnál, az érintett összeg a kérdéses időszak összes export-visszatérítési költségének kevesebb, mint 0,5 %-át teszi ki. Az érintett összegek 21 %-át már be is szedték.

A Bizottság adatbázisa a 4 000 EUR-s küszöb feletti szabálytalanságokat tartalmazza (2007. január 1. óta a 10 000 EUR felettieket), ami azt jelenti, hogy az adatbázis nem tartalmaz minden információt a szabálytalanságokkal kapcsolatban.

⁽¹⁾ D(2007) 8083. munkadokumentum.

⁽²⁾ A 2090/2002/EK rendelet 10. cikke (2) bekezdésének első albekezdése.

44 és 45. A fizikai ellenőrzés során feltárható szabálytalanságok elsősorban olyan szempontokat érintenek, mint a súly vagy a termékek jellemzői. A 4045/89/EGK szerinti vizsgálat által feltárható szabálytalanságok típusa tartalmazhatja ezeket a szempontokat, de más típusú szabálytalanságok is felmerülnek. A tagállamok összehangolják fizikai ellenőrzéseiket és utólagos vizsgálataikat a 386/90/EGK rendelet 5. cikke alapján.

47. A Bizottság tovább vizsgálja ezeket a kérdéseket, és megfelelő intézkedéseket fog hozni.

49. Ezen ügyek végső eredménye csak akkor lesz ismert, amikor az egész számlaelszámolási eljárás befejeződik, beleértve a tagállamokkal folytatott teljes és kimerítő eszmecsere annak érdekében, hogy megtarthassák védekezéshez való jogukat, valamint fair és egyenlő bánásmódban részesülhessenek. Ugyanakkor ebben a szakaszban várható, hogy nem minden ügy fog az érintett tagállamra kirótt pénzügyi korrekcióval zárulni.

50. A Bizottság számos esetben hangsúlyozta a kereskedelmi mechanizmusok bizottságában a Számvevőszék által említett problémákat.

Ezenkívül a Bizottság módosító javaslatot készít a 386/90/EGK tanácsi rendelethez. Ezzel párhuzamosan a 2090/2002/EK bizottsági rendelet módosítása is készül, és akkor fog megvitatásra, valamint a kereskedelmi mechanizmusok bizottsága elé véleményezésre kerülni, amikor a Tanács elfogadja saját részét.

51. A bizottsági szolgálatok elfogadják ezeket a megállapításokat, és lépéseket fognak tenni annak érdekében, hogy felgyorsítsák a nyitva maradt ellenőrzési vizsgálatok feldolgozását.

52. Konkrét intézkedéseket fognak tenni. A Számvevőszék által felvetett kérdéseket megfelelő módon nyomon fogják követni a kereskedelmi mechanizmusok bizottsága legjobb gyakorlatról folytatott vitáin és jogi intézkedéstervezetek által. Mindamelllett a jogszabályok előkészítése alapos vizsgálatot igényel annak érdekében, hogy egyensúly maradjon egyrészt a növekvő adminisztratív terhek és az egyre összetettebb jogszabályok, másrészt a módosított ellenőrzések hozzáadott értéke között.

KÖVETKEZTETÉSEK ÉS AJÁNLÁSOK

1. ajánlás

A tagállamok megvitták azt a véleményt, miszerint a vámhatóságoknak különféle időpontokban kellene érkezniük annak érdekében, hogy az ellenőrzések ne legyenek kiszámíthatóak ⁽³⁾. A Bizottság kezdeményezni fogja, hogy ezt formálisan is rögzítsék a 2090/2002/EK rendelet módosításával.

⁽³⁾ D(2006) 12818. munkadokumentum (TMC 2006. június 7.).

54. A jelenlegi 5 %-os minimumkövetelmény betartásra kerül, még akkor is, ha az alacsony értékű exportokat nem vesszük figyelembe.

Ugyanakkor a Bizottság osztja a Számvevőszék azon véleményét, hogy a tagállamoknak törekedniük kell az ellenőrzésre kiválasztott alacsony és magas értékű szállítmányok közti megfelelő egyensúlyra annak érdekében, hogy a lehető leghatékonyabban kezeljék a jelentkező kockázatokat.

Mindazonáltal a Bizottság úgy gondolja, hogy bizonyos mennyiségű alacsony értékű exportot továbbra is ellenőrizni kell.

2. ajánlás

A Bizottság mérlegeli a kötelező kockázatelemzések bevezetését az 1875/2006/EK rendeletben (a Vámkódex végrehajtási rendelkezései) már lefektetett kezdeményezésekkel összhangban.

A Bizottság már eddig is jelentősen ösztönözte a tagállamokat kockázatelemzések végrehajtására azáltal, hogy engedélyezte az illet végrehajtóknak a Szerződés 1. mellékletben nem szereplő áruk esetében (elsősorban feldolgozott termékek) az ellenőrzési ráta 5 %-ról 0,5 %-ra való csökkentését.

Ezen túl a Bizottság javasolni fogja a Tanácsnak, hogy adja meg a tagállamoknak azt a lehetőséget, hogy a vámhatóságoknál 5 %-os ellenőrzési rátát tagállamonként lehessen alkalmazni, amennyiben kockázatelemzés készült.

55. A helyszíni fizikai ellenőrzéseknek, az egész szállítmányra vonatkozó szállítási okmányoknak a többi kereskedelmi dokumentációval együtt igazolniuk kell az egész rakományra vonatkozó bizonyosságot. Ezen túlmenően a 4045/89/EK rendelet szerinti utólagos ellenőrzések megerősítik ezeket a bizonyosságokat. A Bizottság hivatkozik a 24. bekezdésre adott válaszára is.

3. ajánlás

A Bizottság mérlegeli a 2090/2002/EK bizottsági rendelet I. mellékletének 1. pontja szerinti ömlesztett szállítmányok ellenőrzésére vonatkozóan iránymutatások kiadását.

56.

a) A Bizottság egyetért a Számvevőszék azon megállapításával, miszerint a „raktérajtós” ellenőrzések (lásd szintén a Bizottság válaszában 34. pontját) önmagukban nem teljesítik azt a követelményt, hogy a szemrevételezéses ellenőrzésnek tisztázni kell, hogy az áruk megegyeznek-e az őket kísérő iratokon feltüntetettekkel. A bizottsági szolgálatok megvizsgálják a vonatkozó jogszabályok ⁽¹⁾ módosításának lehetőségeit a probléma kezelése érdekében.

⁽¹⁾ A 2090/2002/EK rendelet 10. cikke (2) bekezdésének első albekezdése.

b) Az érintett tagállamok megfeleltek a jogi előírásoknak.

A Számvevőszék megállapításai a következőket érintik:

- Az új tagállamok gyermekbetegségei, amelyek időközben megoldódtak.
- A kilépési tengeri kikötők mindegyike megfelel a minimális jogi előírásoknak, de néhányuk többet hajt végre, mint az előírt minimum. A Bizottságnak az a véleménye, hogy ezt nem kell ellenezni.

c) A Számvevőszék által feltárt gyakorlat megfelel az érvényben lévő jogszabályoknak, amelyek azt írják elő, hogy a kicserélési ellenőrzéseket olyan árukon kell végrehajtani, amelyeket nem vámhivatal látott el vámmal.

Ugyanakkor a Bizottság mérlegeli, hogy alternatívaként ajánlja a vámhatóságok általi vámmárfelhelyezést megelőző kötelező elő-vámkezelési ellenőrzések bevezetését, amely esetben a kiléptető vámhatóság bizalommal kezelheti azokat a szállítmányokat, amelyek sértetlen vámmal rendelkeznek.

d) A Bizottság mérlegeli a kiléptető vámhatóságok számára azon kötelezettség bevezetésének javaslatát, amely szerint a vámmárfelhelyezést aktívan meg kell vizsgálni.

e) Bár lehet némi kockázat, ahogy a Számvevőszék is jelezte, ilyen esetekben a kérdéses termékek mindaddig vámfelügyelet alatt maradnak, amíg valóban fizikailag el nem hagyják a Közösség vámterületét. Ezért a Bizottság úgy látja, hogy az export-visszatérítésekre vonatkozó kockázat kezelése megfelelő.

f) A Bizottság hangsúlyozza, hogy az exportőrnek jeleznie kell, hogy export-visszatérítésre jogosult-e vagy sem ⁽²⁾. Javaslatot fog benyújtani a kereskedelmi mechanizmusok bizottságának véleményéhez a dokumentumokban (T5 ellenőrző példány) kötelezően feltüntetendő információkra vonatkozóan, amelyek megállapítják, hogy benyújtottak-e visszatérítési kérelmet és hogy ennek mekkora a becsült összege.

g) A Számvevőszék tájékoztatta a Bizottságot ezekről a megállapításokról, és a Bizottság kérte a tagállamokat a kereskedelmi mechanizmusok bizottságának 2006. július 11-i ülésén, hogy fordítsanak több figyelmet erre a szempontra.

4. ajánlás

A Bizottság módosítást készít a 2090/2002/EK rendelethez:

- figyelembe véve az ellenőrzések költséghatékonyságának elveit,

⁽²⁾ A kiléptető vámhatóságnál a termékeket kísérő kiviteli nyilatkozat harmadik példányában (2454/93/EKG rendelet 793. cikke), vagy a T5 ellenőrző példányon.

- *százalékban kifejezve a kicserélési ellenőrzések normáját, felváltva ezzel a „naponként egy” szabályt,*
- *a vámhatóságok általi vámzárfelhelyezést megelőző kötelező elővámkezelési ellenőrzéseket vezetve be, ezáltal biztosítva, hogy a többi szállítmány valóban a kicserélési ellenőrzések hatálya alá esik,*

annak érdekében, hogy a jogi rendelkezés kifejezze azt, amit ebben a vonatkozásban már elmagyaráztak a tagállamoknak a munkadokumentumokban.

A Bizottság továbbra is alaposan ellenőrizni fogja a tagállamoknak a témáról készített éves jelentéseit, ahogyan arról a 2090/2002/EK rendelet III. mellékletének 2.7. pontja rendelkezik.

57.

- a) *A Bizottság az ellenőrök megállapításai alapján járt el. Ezeket a tagállamokkal a kereskedelmi mechanizmusok bizottságában megvitatták, és különböző munkadokumentumokban ismertették velük. Ezen túlmenően a Bizottság előkészíti a vonatkozó jogszabályok módosításait.*

Továbbá a Számvevőszék vonatkozó megállapításait alaposan megismerték a tagállamok a számlaelszámolási eljárás során.

- c) *A 386/90/EGK rendelet alá tartozó fizikai ellenőrzések részét képezik az ellenőrzések egy általános, átfogó rendszerének, amelyek a fizikai ellenőrzéseken felül tartalmazzák a visszatérítési kérelmek 100 %-os előzetes adminisztratív ellenőrzését, a 4045/89/EGK rendelet alá tartozó utólagos ellenőrzéseket, és a Bizottság saját ellenőrzéseit a számlák rendezésén belül. A Bizottság az ellenőrzések ezen láncolata alapján kap megfelelő bizonyosságot az érintett kifizetésekről.*

5. ajánlás

A Bizottság módosítást készít a 2090/2002/EK rendelethez a kiszámíthatóság kérdésében. Kezdeményezni fogja a kockázatelemzések készítésének kötelezővé tételét az 1875/2006/EK rendelet 3. cikkének import- és exportvámeljáráásokra vonatkozó rendelkezéseinek megfelelően. A kicserélési ellenőrzésre történő kiválasztások tekintetében lásd a negyedik ajánlás harmadik részét.